

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznike. — Inzerati do 50 peti vrst a Dn 2, do 100 vrst a Dn 2.50, od 100 do 300 vrst a Dn 3, večji inzerati peti vrst a Dn 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Dn 12.—, za tuzemstvo Dn 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Kaniževa ulica št. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 2b — NOVO MESTO, Ljubljanska c.
telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65;
podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101

Politična hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Ozadje Neurathovega obiska v Rimu:

Gospodarska plat osišča Rim — Berlin

Nemško-italijansko gospodarstvo naj se čimbolj prilagodi skupnim potrebam — Odločitev o usodi Avstrije — Skupno stališče glede španije in zapadnoevropskega varnostnega pakta — Priprave za vojaško pogodbo

RIM, 5. maja. hr. Nemški zunanji minister Neurath je bil včeraj dopoldne v polurni avdijenci pri italijanskem kralju, popoldne pa je imel zopet nad dve uri trajajoč razgovor z Mussolinijem. Neurath ostane še danes v Rimu ter bo imel ponovno sestanek z Mussolinijem.

V poučenih krogih se doznava, da se nanašajo razgovori na štiri glavna vprašanja.

Gospodarska plat

Glavni predmet razgovorov tvorijo gospodarska vprašanja. Tako Italija kakor Nemčija trpita na pomanjkanju deviz za nabavo potrebnih surovin. Zato bosta skušali kar najbolj prilagoditi svoje gospodarstvo tem razmeram in druga drugi pomagati, da bi bilo tako osišča Rim—Berlin tudi v gospodarskem pogledu tako popolno kakor je že v političnem.

Španija

Drugo glavno vprašanje, ki ga razmotrivajo pri teh razgovorih, je Španija. Glede Španije sta Italija in Nemčija, ki sta v začetku zasledovali isti cilj, nekoliko razšli. Nemci so razočarani z neuspehom generala Franca in nimajo več upanja, da bi imeli od intervencije v njegov prilog kake koristi. Italijani so nasprotno mnenja, da v Španiji ni mogoče več popuščati ter da je treba iti do kraja. Mussolini bo sedaj skupno z Neurathom skušal najti izhod, ki bi omogočil vsaj časten umik, če že ne bi bilo mogoče pri sedanjem mednarodnem položaju vendarle doseči gotove koncesije v Španiji. Predvsem pa bosta Nemčija in Italija tudi še nadalje složno nastopali za to, da se v Španiji prepreči tudi v primeru popolnega poraza generala Franca izrazito levčarski režim.

Avstrija

Tretji glavni problem, ki trenutno zanima Italijo in Nemčijo, je Srednja Evropa. V načelu sta se Nemčija in Ita-

lija o tem že sporazumeli na račun Avstrije, ki jo je Italija žrtvovala prijateljstvu in zavezništvu Nemčije. Zelo veliko vlogo pa igra pri tem prizadevanje kancelarja dr. Schuschnigg, da se s podporo Madžarske in Češkoslovaške kolikor toliko otrese varuštva Italije ter umakne kot neposredni člen osišča Rim—Berlin. Italija in Nemčija na to ne moreta pristati, ker bi to prekrizalo vse njune račune. Zato pripravljata nov načrt, ki naj bi Avstrijo še bolj povezal v italijansko-nemški sistem. Med vsemi tremi državami naj bi se ustvarila neke vrste carinska unija, tako da bi bila Avstrija v gospodarskem pogledu še bolj odvisna od naklonjenosti Rima in Berlina.

Varnostni pakti

Četrty problem, glede katerega se morata Rim in Berlin končno odločiti, je vprašanje zapadno evropskega varnostnega pakta. Dočim bi Nemčija koncem koncev pristala na ta pakt, če bi si za to ceno zopet pridobila naklonjenost Anglije, se Italija predlogom Anglije in Francije odločno protivi, ker smatra, da je načelo kolektivne varnosti že propadlo in da je mnogo boljše sistem dvostranskih pogodb. Na ta način bi mogla Italija vedno igrati vlogo jezička v evropski situaciji, dočim bi si pri sklenitvi pakta o kolektivni varnosti ne mogla dovoljvati nikakih ekstrater. To pa bi utegnlo zrahljati ves sedanjí sistem Italije, zlasti tudi v Srednji Evropi. V Rimu iščejo sedaj primerno formulo, ki naj bi na eni strani ustrezala Franciji in Angliji, na drugi strani pa varovala interese Italije in Nemčije.

Vojaška zveza

Popolnoma negotovo je še, ali bo že sedaj prišlo do konkretnih razgovorov glede sklenitve vojaškega pakta. Če bo prišlo v vseh vprašanih do dovoljnega sporazuma, tudi to ni izključeno. V tem primeru bi mogli tak pakt o priliki obiska generala Blomberga že svečano podpisati.

Zdravici Ciana in Neuratha

Italija in Nemčija hočeta v složnem sodelovanju izvršiti svoje poslanstvo

Snoči je grof Ciano prisedel v vili »Madame« slavnostno večerjo na čast nemškega zunanjemu ministru Neurathu. Grof Ciano je izrekel prirčno zdravico nemškemu gostu, začel dobrodošlico v imenu italijanske vlade in italijanskega naroda, obenem pa je podčrtal tudi občudovanje italijanskega naroda za delo g. Neuratha. Iz tega dela se dviga prijateljstvo in trdna vez med narodnosocialistično Nemčijo in fašistično Italijo. Ta čustva izvirajo iz skupnih idealov nemškega in italijanskega naroda in služijo velikemu poslanstvu obeh narodov ki ga s pogumnim delom vrši oboje narod v Evropi za ohranitev njenih najvišjih vrednot. Nemčija in Italija sta postavili za temelj temu delu vse čednosti svojega prebivalstva. Tako stoji to prijateljstvo na trdnih osnovah, ki ga ščiti še trdna volja Duceja in vodje rajha. Značilno je, da je Neurath obiskal Rim ravno v trenutku, ko se Italija pripravlja, da proslavi prvo obletnico ustanovitve imperija. Ob tej priliki se bo vsa Italija spominjala pomoči, ki jo je Nemčija nudila Italiji za časa abesinske vojne in tudi tega, da je Nemčija najhitreje priznala italijansko suverenost nad Abesinijo. Neurathov obisk je v zvezi z obiski generala Göringa in drugih nemških državnikov v Italiji. Ti obiski so pokazali, kako rastejo simpatije iz dneva v dan med oboima narodoma. Italija in Nemčija bosta nadaljevali to svojo miroljubno politiko in dali tako vzgled drugim državam, da ni izključen sporazum tedaj, če je dobra volja pri vseh in tudi ne more biti med državami tistih nasprotij v interesih, ki bi izključevala kak tak sporazum. Interes Nemčije in Italije zahteva, da se naj to sodelovanje nadaljuje v bodočnosti prav tako plodno, kakor je to bilo dosedaj. Grof Ciano je nazadnje dvignil čašo na zdravje g. Hitlerja in za blagostanje in veličino Nemčije in in v osebno srečo g. Neuratha.

Nemški zunanji minister se je v svoji zdravici najprej zahvalil za prisrčen sprejem v Italiji. Zagotovil je Italijo, da bo Nemčija zmeraj iskrena prijateljica Italije in v ta namen prinaša tudi najprisknejše čestitke ob obletnici ustanovitve italijanskega imperija. Prav sedaj je Hitler položil pred nemškim narodom račun o tem, kaj je dosegel v štirih letih. Izdelali smo si

sploh pripravljeno misliti na sodelovanje s Italijo in Nemčijo, ki imata s svojo osjo prav določene namene.

Rim, 5. maja. r. Med drugimi vprašanji, ki sta jih obravnavala general Göring in

italijanski ministri predsednik Mussolini, je bil tudi nameravani sestanek Mussolini—Hitler. Glede na sedanji položaj v Španiji pa je bilo sklenjeno, da se bo ta sestanek za enkrat odgodil. Vsekakor ga ni pričakovati pred mesecem decembrom.

Položaj Bilbaa vedno bolj kritičen

Na eni strani vedno hujši pritisk frankovcev, na drugi strani pa nesloga med Baski samimi

PARIZ, 5. maja. o. Informacije, ki jih prejema francoski tisk iz Bilbaa, kažejo, da je položaj baskovskega glavnega mesta kritičen ne le zaradi silnega pritiska frankovcev, nego še bolj zaradi nesloge, ki je zavladala v vrstah Baskov samih. Komunisti in anarhisti so odločno nastopili proti baskovskim nacionalistom, ki bi radi rešili svoje glavno mesto in bi se v skrajnem primeru sporazumeli za to celo s Francmom. Komunisti in anarhisti zahtevajo, naj se borba za vsako ceno nadaljuje, čeprav bi general Molla Bilbaa razdeljal.

Tak način borbe proti nacionalistom bi bil po njihovem mnenju odločilnega političnega pomena, ker si je Franco s svojim razdeljanjem Madrida nakopal še največ sovražnikov.

Položaj v Bilbau je tem težji, ker se je v zadnjih dneh zateklo vanj še okrog 30 tisoč beguncev iz krajev, ki so jih zasedli frankovci. Vprašanje prehrane je postalo zopet izredno pereče. Baskovska vlada poziva dan za dnem vladi v Valenciji in Barceloni, naj ji prisloži pomoč. Sedaj ji je predvsem na tem, da bi se mogla v redu izvršiti evakuacija civilnega prebivalstva.

Na nekatere angleške ladje se je doslej vkrvalo že več tisoč žena in otrok.

PARIZ, 5. maja. g. Po zadnjih vesteh iz Bilbaa so priprave za evakuacijo žensk, otrok in starčkov zaključene, tako da se bo lahko takoj začela evakuacija. Poleg ladij baskiške vlade je v pristanišču še devet angleških trgovskih ladij. Tudi v Santandru in drugih pristaniščih so pripravljene ladje. Angleška admiraliteta je dalje obveščena, da bo več ladij iz Bordeauxa odplovalo v Bilbaa. V francoskih in angleških uradnih krogih ne skrivajo dejstva, da čas hiti in da je treba vsak čas pričakovati novo obveljavno Bilbaa. Obstoji možnost, da bo tudi nacionalistično brodovje obstreljevalo mesto. V Bilbau baskiška vlada noč in dan dela na to, da organizira odhod žensk in otrok. V mestu samem se odigravajo zelo razburljive scene. Prebivalstvo nima dovolj živil, čeprav je priplovelo več ladij z živili. Transport beguncev ni brez nevarnosti. Sicer ni pričakovati, da bi nacionalistično brodovje z ozirom na prisotnost angleških vojni ladij delalo zapreke v baskiškem vodovju.

Upor v Barceloni?

Vesti o krvavih spopadih med pristaši vlade in anarhisti

PARIZ, 5. maja. g. Kakor poročajo tukajšnji listi, bo vsak čas v Kataloniji izbruhnil anarhistični upor. Generalidad v Barceloni je v sporazumu z Valencijo sklenila odposlati močne oddelke čet na ozemlje upora, ker se nahaja v nekaterih krajih več sto anarhistov.

Perpignan, 5. maja. AA. Havas: Po izjavah neke osebnosti, ki je prišla iz Barcelone, je bil položaj v prestolnici Katalonije včeraj naslednji:

Vlada v Valenciji je predlagala, da naj se imenuje general kot poveljnik vladnih čet v Kataloniji. Anarhisti so odbili, da bi se na to mesto imenovala kaka vojaška osebnost. Vlada v Valenciji je nato kratkoma hotela preiti preko tega in v Barceloni je nato prišlo do neredov po ulicah. Po raznih ulicah so postavili tanke in strojne. Zdi se, da je vlada generalidadu gospodarskega položaja v središču mesta, iberski anarhistični sindikat pa gospodari po predmetnih in na periferiji. Ista oseba je povedala, da je okoli 14. ure bilo več 100 mrtvih in da so ulice polne ranjenecov.

PARIZ, 5. maja. AA. O dogodkih v Barceloni poroča »Journal« naslednje podrobnosti:

Spor med vlado generalidadu in odborom ekstremistov je nastal zaradi vloge tega odbora na vlado, ki je imela ultimativni značaj. V tej vlogi je odbor zahteval, da naj mu vlada izroči vso oblast, ker naj vlada tisti, ki vodi vojno in zato naj odbor prevzame vso oblast nad katalonskimi četami. Vlada je odbila to zahtevo in naro-

čila odboru, da naj podpre vlado, ki hoče razoročiti prebivalstvo. Vlada je takoj poklicala na pomoč del svojih čet, ki se bore na aragonski fronti. Odbor je odgovoril, da s svojo akcijo ne bo prenehal in da hoče popolnoma izolirati vlado. Pristaši odbora so takoj začeli ustavljati na ulicah gardie in redarje, ki so izjavili, da so pristaši vlade. Vse so takoj polovili in jih s spremstvom odpeljali v dele mesta, kjer so jih delavci proglasili za jetnike. Ko so tako vladi odvzeli precej njenih oboroženih oddelkov, so člani odbora zahtevali od vlade, da naj takoj izpusti pristaše odbora, ki so bili aretirani v zadnjih dneh. Vlada je tedaj poslala nad odbor svoj napadalni oddelke, med tem pa so se ekstremisti zabarikadirali okoli telefonske centrale, ki je na Katalonskem trgu v sredini mesta. Ekstremisti so odbili ta napad in napadalni oddelke je imel težke izgube. Ekstremisti so nato odšli pred palačo generalidadu. Vojaški civilne garde so jih hoteli razgnati. Nastalo je streljanje in obležalo je mnogo mrtvih in ranjenih.

Med manifestacijami se je pojavil na balkonu Companys, ki pa se je moral kmalu umakniti. List pravi, da so vse telefonske zveze z Barcelono prekinjene. Prefekt vzhodnih Pirenejev je zastoj poskušal telefonsko govoriti z Barcelono in francoskim konzulom v Barceloni. Znano pa je, da štiti francoski konzulat oddelke francoskih mornarjev, ki so odšli v mesto s francoskih vojni ladij, ki so v barcelonski luki.

Balbo

abesinski podkralj?

Rim, 5. maja. AA. Tu krožijo glasovi, da bo Italo Balbo imenovan za abesinskega podkralja na mesto generala Graziani. Kakor znano, je general Graziani dobil med atentatom v Adis Abebi hude rane in boleha še sedaj zaradi njihovih posledic.

Poplave v Bolgariji

Sofija, 5. maja. AA. Na Bolgarakem je preteklo noč divjala huda nevihta in so se večkrat utrgali oblaki, kar je povzročilo veliko škodo. Glavna železniška proga od Sofije do črnomoškega pristanišča Burgasa je pretrgana, ker je ploha povzročila povodenj, ki je preplavila tračnice več kilometrov daleč. Posebno hudo je prizadelo okolica Sofije, kjer je več vasi pod vodo. Mnogo hiš se je podrla. V Vidinu ob Dunavu je pod vodo nad 700 hiš.

Čitajte in širite
»Slovenski Narod«!

Nevtralnostni ukrepi

Zedinjenih držav

Washington, 5. maja. o. Glede na novi nevtralnostni zakon Zedinjenih držav je znano, da ministrstvo zdelo včeraj naslednje odredbe, ki stopijo v veljavo 1. julija:

1. Prepovedan je vsak izvoz orožja, streliva in vojaškega materiala v države, kjer je državljanska vojna.
2. Vsem ladjam, ki plovejo pod ameriško zastavo, je prepovedan dostop v španske vode, če prevažajo vojni material.
3. Prepovedano je dodeljevanje slehernih kreditov vojskujočim se strankam.

Dr. Hodža na poti v London

Praga, 5. maja. g. Ministrski predsednik dr. Hodža je opoldne odpoval v London, kjer bo po nalogu vlade in predsednika republike zastopal Češkoslovaško pri svetovnih kronanju. V to evrho mu je bilo podeljeno dostojanstvo poslanika s posebno misijo, kakor zahteva mednarodni ceremoniel. Min. predsednika dr. Hodža bo za svoje odločnosti zastopal železniški minister Bechyně.

Politični obzornik

»Hrvati lahko vzdržijo

sto let«

Dr. Vlado Maček je dal beograjskemu »Vremenu«, ki je, kakor znano, polslovesni organ Stojadinovićeve vlade, izjavo, ki je po svoji zanimivosti vredna, da seznanimo z njo tudi slovensko javnost. Izjava se v glavnih potezih glasi tako-le: Naša moč, pokojnega Stjepana Radića in moja, je v tem, da mi govorimo narodu isto, kar govorimo tudi politikom za zeleno mizo med štirimi očmi. Naš narod, ki nam daje zaupanje in nas pooblašča, da vodimo v njegovem imenu politiko po njegovi volji in v smislu njegovih interesov, je vedno točno obveščen o vsem, kar mi delamo in kar nameravamo. O vsem tem obveščamo narod in mu polagamo račune. Niti eno politično dejanje se pri nas ne izvrši, ne da bi narod ne bil naprej o tem obveščen in ne da bi dal na to svoj pristanek. Na žalost smo imeli v tem pogledu čisto priliko, da smo se prepirali, da imajo vodje srbijanskih političnih strank in skupin dva govora: tisti, ki ga govorijo pred narodom, je mnogokrat popolnoma drugačen, kakor oni, ki ga na primer čujemo tu, kadar govorijo pri zaklenjenih vratih. To je razlog, zakaj mi predstavitev združene opozicije in v vsej javnosti zabičujemo, da je potrebno, da oni odkrito in točno povedo svojim pristašim, v čem obstoja hrvatsko vprašanje, kako ga mi postavljamo, kaj pravimo in kaj pričakujemo. Ni dvoma, da bi bila situacija mnogo lažja in enostavnejša, ako bi bila srbijanska javnost takoj od početka obveščena o našem stališču. Zato je srbijanski javnosti čisto nejasno, zakaj mi tukaj ne moremo pripisovati posebne važnosti onemu, kar nam predlagajo srbijanski politiki... Hrvati lahko vzdržijo, ako je treba, tudi sto let. Hrvati zahtevajo rešitev svojega vprašanja samo na en edini način: vse in naenkrat! In imajo mnogo razlogov za upravičenost in možnost, da to svojo zahtevo oživijo.

Čudna znamenja

V Novem Sadu izhaja kot glasilo JRZ tednik »Pokret«. Za pravoslavno veliko noč je imel list, ki se tiska na osmih straneh, posebno — nemško prilogo, ki nosi naslov »Das Leben in Deutschland« (Življenje v Nemčiji). Priloga je tiskana v Nemčiji in obsega 32 strani velikega formata. Priloga je propagandni spis za nacionalsocialistično Nemčijo. Istočasno objavlja list dva interesantna članka. Prvega je napisal nemški poslanik v Beogradu von Heeren, drugega pa nemški poslanec v Narodni skupščini dr. Stefan Kraft. Poslanik von Heeren se zahvaljuje redakciji »Pokreta« za nemško prilogo, ki ima nalogo srbsko javnost temeljito seznaniti z novim stanjem v Nemčiji, pridobiti tej Nemčiji in nemškemu narodu simpatije in poglobiti nemško-jugoslovenske odnose. Dr. Kraft podurja v svojem članku, da stoji vovodinski Nemci z obema nogama na tleh nove države Jugoslavije, in razpravlja nato obširno o nemških kulturnih zahtevah, zlasti pa o šolstvu. Svoj članek končuje dr. Kraft: »Prav v tem šolskem vprašanju smo Nemci pričakovali in pričakujemo razumevanje pa velikodušno podporo in pomoč naših prijateljev Srbov.« — Čudna znamenja se kažejo na obzorju!

Dimitrije Ljotić in »Vreme«

»Otadžbina«, glasilo pokreta »Zbor«, javlja, da je vodja tega pokreta Dimitrije Ljotić tožil urednika beograjskega »Vremena« radi klevete, ker je v svojem listu pisal, da je »Zbor« pustolovska skupina, plačana iz inozemstva, ki izvaja nered v državi in izdaja interese države. Ljotiću pa, da je izdajalec Jugoslavije in da dobiva denar iz inozemstva. Te dni se je vršila obravnava pred sodiščem. Urednik »Vremena« je bil obsojen na 10 dni zapore brezpopojno ter na plačilo stroškov in primerne odškodnine. Poleg tega mora sodbo objaviti na čelu lista. Ta sodba je vzbudila v Beogradu mnogo zanimanja in pozornosti.

Vseazijska

konferenca v Tokiju

Ankara, 5. maja. o. Japonska vlada je poslala turški vladi posebno noto v kateri jo vabi na konferenco vseh azijskih držav, ki bo meseca julija v Tokiju. Na tej konferenci naj bi se sklenil sporazum vseh azijskih narodov za zaščito njihovih interesov. Japonska vlada si vsekakor želi pridobiti dominantni položaj v Aziji in pokroviteljstvo nad manjšimi azijskimi narodi. Azijski narodi naj bi se organizirali v svojem posebnem Društvu narodov. Za enkrat se ni znano, ali bo turška vlada sprejela japonsko povabilo. Bržkone se bo o tej stvari povertovala z rusko vlado.

Borzna poročila.

INOZEMSKA BORSE

Curich, 5. maja. Beograd 10. Pariz 19.645, London 21.576, New York 437.— Bruselj 73.835, Milan 28.— Amsterdam 280.80, Berlin 175.70, Danzig 80.35—84.50, Parna 15.925, Varsova 82.95, Bukaresta 224.

KINO SLOGA
NA SPLOŠNO ZELJO PREDVAJAMO PONOVNO NAJLEPŠO OPERETO
LETOŠNJE SEZONE SE OD 6. — 9. T. M.
ROSE MARIE *Nepozabne ljubavne melodije.*
V glavnih vlogah: Jeanette Mac Donald in Eddy Nelson — najlepši ljubavni par.
Divne pokrajine, čarobna glasba, romantični plesi.

Za popolno univerzo v Ljubljani

Naša akademska mladina zahteva, da se odmerja ljubljanski univerzi delež, ki ji gre

Ljubljana, 5. maja. Akademska mladina vodi že več let borbo za okrepitev in razširitev naše najvišje kulturne ustanove, univerze. Po prevaru smo jo prešli, nastanili jo, kjer je bilo mogoče in smo bili veseli. Za kar je bilo preje treba hoditi v Gradec, na Dunaj itd., smo imeli sedaj doma. To veselo dejstvo je bilo skoraj težko verjetno za tiste čase in zato ni čuda, če smo plaval v slepem ponosu in brezskrbnosti, iz katere nismo vseh deset let opazili, kako revna in neznanost je naša univerza v Ljubljani. Bili smo mnenja, da imamo vse, da, preveč, a smo imeli tako malo. Velikega nismo bili vajeni, zato nam je bila vsaka malenkost — monumentum in epoha. Naša zadovoljnost je ob vsaki priliki narasla do višine, s katere ni bilo mogoče videti še tako velikih potreb. Šele polpretekla doba, ki je začela stegovati roko po naši univerzi, nas je predramila. Začeli smo natančneje ogledovati njen položaj. Iskali smo vzrokov, razlogov. Šli smo globlje, pogledali na širje, tehtali namene, ugotavljali pomena za kulturo, znanost, narod sploh. Vso težo revščine smo začutili šele ob misli, kaj če naše univerze več ne bi bilo! Kako hitro zadržamo v lagodnost in zaspijo z odprtimi očmi, dokler se pod nami ne zamaje. Skrajni čas je, da smo budni, predno nas kaj doleti. Pravico imamo, da, a moramo si jo znati nam sabo uresničevati!

Pred očmi nam je porast univerze v Zagrebu, pomnožitev njenih fakultet, postavitve zgradb zanje, za institut in oddelke. Univerza v Beogradu je dosegla v zadnjem desetletju razvoj, kakor ga beleži malokatera tovrstna institucija v Evropi. Njen napredek je bil nagel in v velikih dimenzijah. Poslopja so se dvigala brez presledkov drugo za drugim ter so po svoji širokopoteznosti in velikosti prestolnici v ponos. Privoščimo, da se gradi v Beogradu in v Zagrebu, a opravičeno pričakujemo, da se sorazmerno zida tudi pri nas. V naglem tempu gradbenega razmaha obeh univerz se za njuno posestrimo v Ljubljani ni premaknil kamen, ne položila opelka. Naša univerza je obsedela v tujih poslopjih, vizorijah in podstrešnih sobah — in tu sedi še danes — najvišji kulturni in znanstveni forum slovenskega naroda! To nas, akademsko mladino boli, v tem čutimo zapostavljenost in ponižanje, ki nam reže v globino srca in okrutno podira vse naše prednike, ki so jih ti gojili do ustvaritve današnjih razmer. Akademska mladina zahteva — in tej zahtevi naj se pridruži vsa Slovenija, da se Aleksandrovi univerzi odmerja delež, ki ji gre! Nič več. Za svojo rast ni vseh petnajst let preveč niti dinarja, a sedaj se ji odkazujejo postavke, ki niso v nikakem sorazmerju s tem, kar se je v letošnjih amandmanih zagotovilo univerzi v Zagrebu in v rednem proračunu univerzi v Beogradu, vključno tem, da je bil razvoj univerze v Ljubljani vso dobo od prevar na mrtvi točki in bi se to žalostno dejstvo moralo že enkrat začeti upoštevati. Z gradnjo univerzitetne knjižnice je bil lanske jeseni šele podan začetek — to je, po sedemdesetih letih njene obstoja se je prvič za njo zasidila lopata!

Akademska mladina se bori za potrebe naše univerze po zato ustanovljenem forumu — Akademski akciji za izpopolnitev univerze. Njeno delo za univerzo je bilo letos široko razpredeno, sistematično in agilno izvajano. Z javnim manifestacijskim zborovanjem, ki se je vršilo sredi zime, s tremi delegacijami v Beogradu in drugimi nestetimi koraki, ki jih je odbor podvezal, je dosegel primerne odmeve kakor v javnosti tako na merodajnih mestih v Ljubljani in Beogradu. Z enako verno vrši delo naprej.

V področje delovanja Akademski akcije spadajo vse potrebe naše univerze, vseh fakultet in oddelkov. Najbolj pereče je pomanjkanje prostorov. Zato sedaj dominira v delovanju AA tovrstna skrb in njej odgovarjajoče delo: postavitev zgradb institutov in fakultet. Za vse naenkrat se poslopja ne morejo graditi, ker na enkrat ne dobavijo tolikih kreditov ni misliti, zato si je Akademski akcija osvojila vrstni načrt — vrstni red, po katerem naj dobivajo instituti in fakultete svoja poslopja. Pri vrstnem sestavu se je Akcija ozirala na velikost potrebe posameznih fakultet po novih zgradbah.

Vrstni načrt predvideva tri glavne etape dokončne izgraditve naše univerze:

I. Tehniška fakulteta: kemični inštitut, hidrotehnični laboratorij, rudarski oddelki, strojni, elektrotehniški in fizikalni inštitut.

II. Medicinska fakulteta. Klinika — s predhodno dopolnitvijo medicinske fakultete od štirih sedanjih semestrov na deset.

III. Centralno poslopije, filozofska fakulteta, juridična fakulteta.

Prva točka v prvi etapi (kemični inštitut) je dosežena s postavko 2 mil. din v letošnjem finančnem zakonu.

Prva etapa predstavlja izgraditev tehnike. Instituti kot taki že itak obstajajo, a se nahajajo v prostornih mizerijah. Hidrotehnični inštitut n. pr. predstavlja dve podstrešni sobi, kemičnega realnega kleti in hodnik, kjer se dva ne smeta srečati, ker ne moreta mimo. Prostori sami so ne-higijenski, vlažni in zatoneli, prava zalega jetike in revmatizma. Temu je treba najprej odpraviti. Za tehniko kot prvo etapo govorijo tri razlogi:

1. Zdravstveni: Ko obstoj sedanjega stanja predstavlja kulniška škoda, prve vr-

2. da se obstoječim institutom pripravi dostojno mesto za njihovo znanstveno delovanje in razmah,

3. da se instituti čimprej priklenejo na odgovarjajočo lastno poslopja, ki bodo nudila precejšnjo garancijo za njihov stalen obstoj v Ljubljani,

4. ker so za navedene institute vsaj nekatere že izdelani načrti in sestavljeni proračuni. Za hidrotehnični laboratorij je ta material pripravljen že tri leta, načrti odobreni od banovine, zavrnjeni od gradbenega ministrstva, popravljeni, zpet poslani v Beograd in sedaj od tistega ministrstva končno odobreni, o čemer je dobila obvestilo tudi že univerzitetna oblast.

Sedaj forsirati nekaj drugega, je zapravljanje v ter svrhe nakopičenega delovnega materiala, časa in smotrenosti. Zato je prva in največja naloga Akademski akcije in vseh merodajnih činiteljev, da se instituti tehniške fakultete spravijo čim prej pod streho.

Druga etapa — klinika. Zgraditev bolnišnice z vsemi oddelki, ki naj ustreza vsem potrebam ljudskega zdravja in študirajočega naraščaja, predstavlja velike priprave. Pogoj za zgraditev kliničnih zgradb je načelno priznanje popolne medicinske fakultete v Ljubljani. Dosedaj je lahko obstojelno štirim semestrom je treba pridružiti še ostale. Popolna medicinska fakulteta predstavlja deset semestrov. Medtem se bo treba resno lotiti dela za izdelavo načrtov, idejnih in detajlnih ter sestave proračunov. Nato mora nastopiti edinstvo glede prostora, kjer naj klinika stoji in načrtov. Pri tem so navadno težave, kakor se je to občutno pokazalo pri delu za univerzitetno knjižnico. V tem mora nastopiti zlobojzame, posebno če gre za uresničitev tako pomembne zahteve kot je klinika — zdravje slovenskega naroda. Tu mora stopiti v ozadje ljubosumje i ka-

V Ljubljani je okrog 350 jetičnih z odprto tuberkulozo

Ljubljana, 5. maja. Članek o tako žalostnih rečeh nekateri ne citajo radi. Mnogim ljudem je pač še vedno največja laolaba nevednost. Toda nevednost je največja nesreča, čeprav je marsikdo zadovoljen v nji. Marsičesa ne veste, kar se tiče vseh in kar ne spada le v neko stroko. Tako bi moral vedeti vsak, ne le zato, da spada med inteligentne, temveč kot član skupnosti, ki jo imenujemo narod, da je tuberkuloza še vedno največja nesreča našega naroda. Da ne pretiravamo dokazuje statistično razslavno gradivo na razstavi, prirejeni ob priliki protituberkuloznega tedna v dvorani OUZD.

V NAŠI BANOVINI JE 10.000 JETIČNIH Z ODPRTO TUBERKULOZO

Resnici je treba pogledati v oči, čeprav bi nas to bolelo. Najbolj stvarno pa lahko presodimo pomen jetike kot socialne bolezni v luči številk. Sicer je statistika v tem pogledu še nepopolna, a vendar že dovolj zanesljiva. Če bi bila popolnejša, bi nam samo še bolj živo pokazala usodnost tuberkuloze za narod, nikakor pa bi ne mogla omiliti, česar mnogi nečisto videli.

V resnici so zdravstvene razmere v naši banovini mnogo ugodnejše kakor v drugih pokrajinah države. Lahko celo trdimo, da spada Slovenija že med civilizirane evropske dežele glede na umrljivost za tuberkulozo, a še bolj po svoji zdravstveni organizaciji v primerjavi z drugimi banovinami. Vendar nikakor ne moremo biti zadovoljni, saj je v naši banovini okrog 10.000 bolnikov z odprto tuberkulozo. Še tem bolj žalostno so razmere v vsej državi, saj v Jugoslaviji umre na leto okrog 50.000 jetičnikov ali vsak 6. človek! Zdravstvene razmere so bile prej še mnogo slabše, a čim se seveda zdaj ne moremo izgovarjati in ne zaradi tega zanemarjati dela. Za primer naj navedemo samo, da je pred vojno l. 1913 umrlo za jetiko na 10.000 prebivalcev v USA 20 ljudi, pri nas na teritoriju Jugoslavije pa 30. Leta 1933 je umrlo pri nas za jetiko 23 ljudi na 10.000 prebivalcev, v Ameriki pa samo 7. V Sloveniji jih umira na 10.000 prebivalcev 15 za jetiko.

NAJPOPLNEJŠA ZDRAVSTVENA ORGANIZACIJA V SLOVENIJI

Samo po sebi se razume, da je treba pisati predvsem popolnejši zdravstveni organizaciji v Sloveniji, da jetika ne žanje več toliko žrtev. Nazorno vam bo etopilo pred očmi, kako prednjači Slovenija po zdravstveni organizaciji drugim banovinam. Če si ogledate karto, ki prikazuje število protituberkuloznih dispanserjev po pokrajinah. V dravski banovini je 13 dispanserjev, v savski drinski in dunavski jih je po 6, po 2 eta v vrbski in primorski, po eden v zaleški in vardarski. 3 so v Beogradu, v moravski pa ni niti enega.

GOSPODARSTVO TRPI SILNO ŠKODO ZARADI JETIKE

Ko govorimo, da je jetika socialna bolezen, to pomeni, da zaradi nje trpi skupnost, in ne le bolni posamezniki. Statistični podatki OUZD nam nazorno kažejo, kakšno ogromno gmočno žrtev zahteva jetika od skupnosti. Tako je OUZD izdal za jetičnike že 15 milijonov Din. Če pomislimo, da je kljub temu med bolniki OUZD največja umrljivost med jetičniki, sprevidimo, da so izdatki za jetičnike čeprav so še tako visoki, brez pravega učinka. Proti jetiki zahtevajo torej že hladni gospodarski računi in ne more nihče reči, da je protituberkulozna propaganda podprta le s kakšnimi sentimentalnimi razlogi. Kakor vsi trpimo pogledno zaradi jetike, tako bi imeli vsi po-nevarnejšo socialno bolezen.

price, drugače lahko izgubimo še to, kar bi se nam skoraj posrečilo ujeti.

Ce bomo vse te priprave izvršene takom enega leta bo zabeleženo velik domač uspeh. Uresničitev druge etape bo zahtevala posebnih vajinosti in žrtve.

Tretja etapa — centralno univerzitetno poslopije in zgradbe na ostale fakultete. Problem je tukaj še večji in bo edinstven, predvsem kar se tiče mesta, kjer naj centralno poslopije stoji. Težične mnenj se nagiblje na sedanjim prostoru. Za tega govorijo manjše finančne zahteve, ki bi se z adaptacijo poslopij med sedanjim univerzo in novo knjižnico dale izvesti, ne-posredna sosesčina omenjenega knjižnice, bližina, tehnike in centrum mesta. Ta zadeva je kot naloga za našo državo, ki ga Ljubljana tako rada vrti. Moral se bo doseči konkretne sklepe, pri katerem obstanemo in se ne premaknemo niti za ped! V vsakem takem v ozadje vpreči zdravo pamet, voljo pa ukloniti, četudi se bo kdo čutil prizadetega, da ne bomo zastoj izgubljali časa in energije.

Vrstni načrt, ki predvideva izgraditev univerze v treh etapah, si je odbor AA osvojil na podlagi tehničnih ugotovitev in preračunanih možnosti čimprejše uresničitve. Z dosego prve zahteve (kemični inst.) je bil afirmiran. Vsaka potreba v njem je bila pretehtana in ogledana od vseh strani, predno je bila izvršena tozadevna konkluzija. To je pot, ki si jo je odbor AA izbral že meseca januarja t. l. in je realna, brez iluzij ter pelje po trdnih tleh najboljših možnosti čimprejše realizacije vseh zahtev.

Akademska akcija in z njo vsa akademsko mladina poziva vso našo kulturno in gospodarsko javnost, da jo podpira v njenih borbah in delu. Popolna univerza predstavlja najvišje kulturno žarišče in podlago uspešnemu gospodarskemu razvoju. Je os, okoli katere se v svojem jedru vrti vse kulturno in gospodarsko udejstvovanje naroda. V boju za njo je zato potrebno sodelovanje vseh vseh in panog javnega življenja. Akademska akcija usmerja gonilne sile želja in hotenja akademski mladine, jih formulira in prednaša na merodajnih mestih. Temu toku naj se pridružijo tudi čimveč področji našega vestranskega javnega, kulturnega in gospodarskega življenja. Naj ta tok postane veletok, reka naše skupne volje po uresničitvi naših upravljenih zahtev. Ker — ena misel, misel vseh — svetlejša bo. Ena volja, volja vseh — izpolnila se bo, ker bo močnejša kot orkan, ki ga poganja mlada moč v združitvi vseh. Pravica pa ji bo v bodrilo, da ne klone.

Za popolno Aleksandrovo univerzo — to naj bo naša skupna želja in v boju za njo naj ne bo nihče ob strani! To nam velevala dolžnost. — Akademska akcija za izpopolnitev univerze.

NAJVEČJA UMRLJIVOST MARCA IN SEPTEMBRA.

Posebej vas moramo opozoriti na model in sliko, ki prikazuje, da največ jetičnikov umira meseca marca in septembra. Ta slika je bolj zgovorna kakor dolga učena razprava. Brez posebne razlage boste kmalu spoznali, zakaj umira toliko ljudi prav ta mesec. Splošno je znano, da je pomlad najbolj kritičen čas za jetičnike. Zakaj, ni težko odgovoriti. Bolnik pozimi oslabi, ko je manj solca in ko ne prebiva mnogo na prostem. Razen tega pa pozimi tudi ni mnogo hrane, ki bi vsebovala dovolj vitaminov. Toda še pomembnejše je, da veste, zakaj umrljivost zopet tako naraste septembra. Tedaj je sicer navadno še manj solčnih dni in dnevi so kratki, vendar to ni edini razlog višje umrljivosti. Strokovnjaki mislijo da marsikateri bolnik greši poleti svoje zdravje, ko protirava s solčenjem in ko sploh nepravilno izrabi najlepši čas za zdravljenje, kar se kaže ob prihodu jeseni.

BOLNIKI Z ODPRTO TUBERKULOZO SO PO VSEJ LJUBLJANI

Če se boste ustavili pred načrtom Ljubljane, ki so vanj zabodene številne rdeče in črne zastavice, nedvomno ne boste mogli ostati ravnodušni. Samo kratek napis ponuja sliko — jetika v Ljubljani. Rdeče zastavice označujejo bivališča bolnikov z odprto tuberkulozo, črne pa, kje so že letos umrli bolniki za jetiko. Na prvi pogled se vam zdi neverjetno, da je jetika posejano tako gosto okoraj enakomerno po vsem mestu. Ta strahen zemljevid jetike v pravem pomenu besede je napravil protituberkulozni dispanser po povsem zanesljivih podatkih. Seveda nimajo še evidence nad vsemi jetičniki, ki imajo odprto tuberkulozo. Računajo, da je v Ljubljani okrog 350 bolnikov z odprto tuberkulozo. Protituberkulozni dispanser ima v evidenci okrog tretjino jetičnikov z odprto tuberkulozo. Moti se, kdor misli, da so bolniki z odprto tuberkulozo samo v predmestjih, bolniki so po vsem mestu v etarem delu, pa tudi novem. V središču in etanovanjskih četrtih, v ulicah, zadanih v odprtem stavbnem sistemu kakor v ulicah s etrjenimi hišami.

Razslava se deli v tri oddelke: v statističnega, v oddelke, ki prikazuje boji proti jetiki (zdravljenje), in v propagandni oddelke. Razslava je dobro obiskana, zlasti po dijaštvu, ki se letos udeležuje predavanj v tej dvorani, dočim so prejšnja leta v protituberkuloznem tednu bila predavanja za dijakke po šolah. Prireditelji imajo v propagandne namene tudi dober film »Dva brata«. Predavanja so zanimiva za splošnost, zlasti se, ker nas seznanjajo s sodobnimi smernimi boji proti jetiki. Na razstavi lahko dohete posebno pojasnila o vsem, kar vas zanima.

Občni zbor »Dobrote«

Ljubljana, 5. maja. Ob priliki 15 letnice obstoja je še snodi vršil v beli dvorani hotela »Uniona« slavnostni občni zbor »Dobrote«. Zbor, ki se ga je udeležilo mnogo članov je otvoril ob 20. uri predsednik, višji svetnik dr. Miroslav Matjašič, ki je uvodoma pozdrvil zborovalce, nato pa podal pregled dosedanjega dela in uspehov te humane organizacije. Spominjal se je skromnih začetkov pred 15 leti, ko še ni bilo pravega razumevanja za stvar med posumnimi namenečenci in omenjal porast ter razmah društva.

Še izbrneje je poročala agila tajnica gospodinja Černjačeva. Iz njenega poročila je razvidno, da je imelo društvo prvo leto

po ustanovitvi le 450 članov in da se je izplačevalo prvo leto pri plačevanju po 150 Din za vsak etrni primer le po 500 Din. Kmalu pa je bilo članstvo naraslo, uvedena je bila redna članarina in so se podpre razdelile v razrede. Obstoja 5 skupin in se izplačujejo podpore v primeru smrti po 2500, 5000, 7500, 10.000 in 11.000 Din. Članje se sprejemalo do 45. leta starosti in se je moglo vnaniti tudi drugim in ne samo posumnim, državnim in samoupravnim namenečcem. Društvo ima sedaj že nad 3000 članov ter razpolaga, kakor je razvidno iz poročila blaginjaka g. Josipa Kavsa s premoženjem nad 1.200.000 Din.

Društvo ne daje samo obmrtnih podpor, marveč tudi posojila, kar pomeni za zavarovalno še posebno ugodnosti in koristi.

Zborovalci so sprejeli poročila društvenih funkcionarjev na znanje s polnim zadovoljstvom.

Meso se je podražilo

Ljubljana, 5. maja. Zadnje čase govorimo tako pogosto o dragini kakor med vojno. Prejšnji mesec smo tožili nad podražitvijo življenjskih potrebščin zaradi trošarin, zdaj se je pa podražilo še najpomembnejše živilo meso, meso, zaradi podražitve živine. Kako »razveseljivo« vplivajo takšne vesti na namenečence in uradnike, da o delavcih sploh ne govorimo, si lahko mislite, saj nihče ne napoveduje povišanja plač in so še vedno aktualne redukcije.

Podražitev mesa bo nedvomno vplivala na konzum. Zdaj je goveja meso po 10

Prvi nastop Ksenije Vidaličeve v operi Izreden uspeh mlade rojakinje iz Trsta, ki obeta postati resna umetnica

Ljubljana, 5. maja. Pomlad je priletela z juga tudi v našo opero, resnično svetla, topla, najlepše nade zbujajoča pomlad, ki smo je odkritosrčno veseli. Nič nismo vedeli o nji, pa je kar nenadoma stala na odru pred nami, vsa sveža in namajena, jedva 24-letna Ksenija Vidalič, hčerka tržaških rojakov.

Nastopila je v partiji Mimi Puccinijev »Bohema«. Če je resnica, da je bil njen nastop sploh prvi na gledališkem odru, moramo priznati, da je žela kot pevka in igralca uspeh, ki je v zgodovini debutantov naše opere izreden in vprav neverjeten.

Verjmite, da ne pretiravam! Največji pevski in igralški talenti se v prvih nastopih bore z ulogo, okoliško, igrati in zlasti sami s seboj ter se čutijo kakor priklenjeni na nogah in rokah, pa se stiskane za grol. Ksenija Vidalič pa treme skoro ne pozna in poje ter igra svobodno in pogumno kakor da je na odru že doma. Seveda ji ni mogoče docela prikriti začetništva, toda v partiji Mimi so celo trenutne zadrege učinkovale samo na korist kreacije, v pravilno označene preproste in plahe pariske vezilje, naradne deklice.

Njen glas je zvonk, sočen, zlasti v višinah zmogovit, prodoren, v nižinah izdaten, v sredini, ki je najmanj razvita, docela

do 14 din kg kakor je bilo prejšnje čase telečje. Podražila se je tudi slanina in jo prodajajo po 15 do 16 din kg. Najcenejše sveže prašičje meso je po 15 din, v splošnem ga pa prodajajo po 16 din kg. Zdjaj ni več mnogo dražja zaklana perutnina od govejega in telečjega mesa. Telečje meso je v splošnem po 14 do 16 din; zaklane kokoši so pa po 20 din, odnosno po 22 din sekane.

Morali bomo postati vegetarijanci, toda ne le vegetarijanci, temveč tudi asketi. Zelenjava zdaj se tudi ni tako poceni, da bi se lahko hranili samo z njo. Same berivke, ki je po dinarju do 150 din merica, se pač kmalu preobčje, če ti ni treba delati pomladni kur. Uvožena glavna salata je po 7 do 8 din kg. Nekoliko se je pocenili še uvoženi grah, ki ga prodajajo najceneje po 5 din kg, lepšega pa po 6 din. Po 6 din je tudi novi krompir in cvetača. Stročni fižol je še drag, najcenejši je po 16 din, najdražji pa po 24 din kg. Po 24 din so tudi uvoženi paradizniki. Črešnje so se pocenile na 15 do 16 din kg.

Ziva perutnina se je tudi nekoliko podražila, zlasti danes, ker je bilo nekoliko večje povpraševanje zaradi jutrišnjega praznika. Putke so prodajali nekoliko težje po 30 Din komad. Piščancev še ni mnogo napredaj in tudi ne gredo posebno v denar, ker so še tem dražji.

Krompirja na debelo je bilo napredaj nad 30 vozov. Ker je bilo živahno povpraševanje po njem — v mesto so danes prišli mnogi kmetje, ker je sejemski dan — se je nekoliko podražil. Prodajali so ga po 85 par do dinarja kg.

ustrežljiv ter čutno sposoben bodočega polnega razvoja. Ako hočem biti sitno natančen, omenim le dvoje distonacij — ali nepravilnosti v prvem delu velike arije (v 1. delu), neznatni malenkosti, ki ju je v drugem delu sijajno popravila in žela zato za celotno arijo prav zaslužen specijalni aplavz. Polno se je uveljavila v 2. delu, bila v 3. delu, zopet na višku, a 4. delu, je pevski in igralski podajala s tako iskrenim čustvom in močnim dojmom resničnega doživljanja, da je pretresla in dosegla uspeh, ki je za začetnico več kot samo časten.

Vse v vsem je Ksenija Vidalič pevski pristne topline, zelo simpatične vnanosti in igralka osebnega šarma, tako da ima vse pogoje, da se ob vzgoji skrbnih kapelnikov in režiserjev kmalu razvije v umetnico, ki je bomo veseli menda predvsem v visoko dramatski pevski stroki, a bo hkratu vrlo uporabna za mladodramatski repertoar.

Ksenija Vidaličeva je — po tej Mimi sodi — mlada pevka izrednega talenta in bogatih glasovnih sredstev. Za naš opemni ansambl bi bila torej prav srečna pridobitev. Seveda je žela pri naši publiki prisrčno topel sprejem, mnogo aplavza in tudi res zaslužen sopek.

Fr. G.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 5. maja: Zadnji signal. Red Sreda. Četrtek, 6. maja: Matura. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

Petek, 7. maja: Med štirimi stenami. Red Četrtek.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 5. maja: Veseli studenček. Premijerski abnoma. Četrtek, 6. maja: zaprt. (Gostovanje v Celju: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron). Petek, 7. maja: Ob 15. uri: Otroci in ples. Prireditve Katje Delakove in njene otroške skupine. Cene od 20 Din navzdol. Izven.

Randigajevi mali harmonikarji nastopijo skupno z otroškim pevskim zborom, v katerem sodeluje 26 otrok od 4. do 6. leta in z mladinskim pevskim zborom na Mladinskem koncertu, ki ga priredi društvo »Skrb za mladino« v nedeljo 9. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v ljubljanski operi. Skupno nastopi 180 otrok z izbranim koncertnim sporedom. Sodeluje konservatorist — violinist Sever Marko. Cene od 24 din navzdol.

Iz Ptuja

— živila so se podražila. Kakor v drugih krajih, občutimo tudi pri nas draginjo, ker so se cene skoraj vsem življenjskim potrebščinam občutno dvignile, zlasti specijalnemu blagu. Podražilo se je tudi kruh za 50 par pri kg. Govorilo se že tudi, da se bodo cene mesa istokot povišale, ker je cena živini poskočila. Čudno je, da tako mirno gledamo, kako narašča draginja, nihče pa ne vpraša, kako bo tveglo ljudstvo živele in od kod naj javni namenečenci vzame denar, da bo kril vse potrebščine ob sedanjih njegovih skromnih dohodkih. Vlada CSR je plače državnim uradnikom zvišala za 25 %: Kaj pa pri nas? Ali so samo poslanci potrebni zvišanja dnevnic, ki so že itak previoke?

— Muhasto vreme. Akoravno so minuli 40 mučnic, se vreme ni zboljšalo. Dežuje kar nepretrgoma. V nedeljo dopoldne se je viliha strahovita ploha, ki je trajala približno pol ure. Potoki in hudourniki naraščajo ter delajo občutno škodo na poljih, travnikih in cestah. Vse se tolaži, da bo po križevem tednu vreme stanovitejše.

— Otvoritev podružnice »Putnika« v Ptuj. Te dni se je vršila konferenca za otvoritev podružnice »Putnika« v Ptuj, katere so se udeležili za mestno občino župan dr. Remec, za oledselvalno in tujsko-prometno društvo predsednik g. Pretner, šol. nadzornik in pok. predsednik tujsko-prometne zveze inž. šlajmer in ravnatelj Loos iz Maribora. Ugotovila se je potreba ustanovitve »Putnika« v Ptuj, ker so vsi pogoji podani in bo podružnica začela poslovati že s 1. junijem. Svoje prostore bo imela v Mestni hranilnici, kjer se bodo nalagali za to preuredili prostori. Z otvoritvijo »Putnika« v Ptuj se bo gotovo povzvil tujski promet na Dravskem polju in tudi v Halozah.

Čitajte in širite »Slovenski Narod«!

Belešnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 5. maja katoličani: Pij V. Jutri: Četrtek, 6. maja katoličani: Vnebohod.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Junita. ZKD »Brod brez luke« ob 14.15 v Matici.

Kino Ideal: Ave Marija. (Osamljeno srce).

Kino Sloga: Eva, matineja »Eva« ob 14.15.

Kino Union: Zavržena žena, matineja »Praški študent« ob 14.15.

Kino Moste: Tiran (Nedovoljena ljubezen) in Nj. Vel. postrešek.

PRIREDITVE NA PRAZNIK

Kino Matica: Junita. ZKD »Brod brez luke« ob 10.30 v Matici.

Kino Ideal: Ave Marija. (Osamljeno srce).

Kino Sloga: Rose Marie, matineja »Eva« ob 11. dop.

Kino Union: Zavržena žena, matineja »Praški študent« ob 11. dop.

Kino Siska: Svatbena noč.

Kino Moste: Tiran (Nedovoljena ljubezen) in Nj. Vel. postrešek.

Jurjevanje na Gradu. Šentjakobsko gledališče »Na Trški gori« ob 20.15.

Obiščite razstavo Društva slovenskih likovnih umetnikov v Jakopičevem paviljonu.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnk

HARRY PIEL

in njegove tajinstvene
pustolovščine v velefilmu

BROD BREZ LUKE

(IZ ARHIVOV POMORSKE POLICIJE)

CENE DIN 3,50 in 5,50

DANES ob 14.15 uri
v četrtek ob 10.30 ..
in v petek ob 14.15 ..

v kinu Matici

Društvo

„Trgovska akademija“

Akcija za zgradbo trgovske akademije v Ljubljani
srečno zaključena — Program bodočega dela

Ljubljana, 5. maja
V petek 30. aprila se je vršil v pritlični
sejni dvorani Zbornice za TOI občni zbor
društva »Trgovska akademija«. Iz poročila,
ki ga je podal g. predsednik Ivan Jela-
čin, je razvidno, da društvo s tem občinim

zborom zaključuje važno razdobje svojega
dosedanjega dela, ki je bilo v glavnem po-
svetočeno eno najvažnejših in najtežjih nje-
govih akcij, zgradbi poslopja za Državno
trgovsko akademijo in Drž. dvorazredno
trgovsko šolo v Ljubljani. Predsednik se je
spominjal velikih naporov, ki so bili po-
trebni, da je društvo premagalo težke ovire,
ki so se večkrat oglašale in tudi onemo-
glače izvedbo akcije že tik pred ugodnim
zaključkom. Toda društvo ni odnehalo. Ko
se je pokazalo, da kljub poštenemu
prispevanju in pomoči privatne inicijative,
ki je zbrala znatna denarna sredstva, ni
bilo mogoče izvesti gradbene akcije s so-
delovanjem zasebnih institucij, se je obrnilo
društvo na državo.

Tu se je pričel križev pot. Kljub naklon-
jenosti merodajnih čimteljev in kljub te-
mu, da je bilo zaradi nujnosti ponovno
v državnem proračunu predvideno najetej
gradbenega posojila, se je situacija stalno
menjavala in je stvar po več letih truda
polnega dela in nešteti intervenciji končno
propadla. Nazadnje se je društvo obrnilo
do Mestne občine ljubljanske, ki je v pol-
nem razumevanju velikega gospodarskega
in kulturnega pomena te akcije končno
pristala na to, da je najela gradbeno po-
sujilo 6,5 milijona din in da je društvu po-
verila nalogo izvedbe gradbenih del. Tudi
pozneje so nastale ponovne velike težkoče,
zlasti, ker je bil radi nezgibne potrebe in
utemeljenih razlogov proračun prekora-
čen. Ob uvidenosti sedanje občinske upra-
ve pa se je dosegel — četudi z obširnimi
žrtvami društva in mestne občine — spo-
razum, ki je omogočil ureditev vseh še vi-
sekih spornih vprašanj ter končno likvida-
cijo in srečen zaključek te gradbene ak-
cije.

Manifestacija

za boljše ceste

Resolucija o neustreznosti načrta zakona o cestnih
fondih

Ljubljana, 5. maja.

Včeraj smo že poročali o anketi glede
načrta zakona o cestnih fondih. Priobčili
smo glavne misli iz referata predsednika
Društva za ceste dr. Vinka Vrhnica, kate-
rega so v bistvu odobrili vsi zastopniki in-
terisiranih krogov, ki so v daljši debati
vsak s svojega vidika ugotovili, da je skraj-
ni čas za zboljšanje cestnega omrežja v
dravski banovini. Med zastopniki naše jav-
nosti na anketi je bil navzoč tudi načelnik
tehničnega oddelka banke uprave inž. Vik-
tor Skaberne.

K debati po referatu dr. Vrhnica so se
priglasili gg. predsednik Zbornice za TOI
Ivan Jelacina, generalni tajnik Zveze indu-
strijev dr. Golja, podpredsednik Zveze tr-
govskih združenj Fran Škrbec, podban dr.
Pirkmajer, predsednik Društva hišnih po-
sostnikov Frelj, zastopnik ljubljanskega
Avtokluba dr. Ciril Pavlin, ravnatelj »Put-
nika« dr. Žižek, vseučiliški profesor inž.
Horvat in predsednik Inženjske zbornice
inž. M. Pirkmajer. Govorniki so se soglasno
odklonili načrt zakona o cestnih fondih v
obliki, ki jo ima sedaj, a soglasno so odo-
bravali v načelu ustanovitve cestnih fon-
dov. V drugih kulturnih državah imajo
take fonde že dolgo in s pridom rešujejo s
sredstvi iz teh fondov svoje cestne in pro-
metne probleme. Predsednik dr. Vrhnec je
ugotovil, da vlada glede načrta in glede
osnovnih cestnih problemov skladnost v
mišljenju v vseh interesiranih krogih. V
principu je Društvo za ceste zavzelo isto
stališče glede obravnavanja načrta kakor
govorniki, ki so se prijavili k debati. Pred-
sednik je poudaril, da je bil glavni namen
ankete, da manifestira za boljše ceste v
dravski banovini in da protestira zaradi
tega proti načrtu, po katerem bi dravska
banovina ne dobila jamstva, da bi imela
kakor koristi od predvidenih cestnih fon-
dov, čeprav bi morala za te prispevati ve-
like vsote.

Danes imamo v Ljubljani moderno zgra-
jeno in opremljeno višje trgovsko učilišče,
pod katerega streho sta našli svoj dom
Trgovska akademija in Dvorazredna tr-
govska šola. Ta zgradba bo prila stanovan-
ske zavesti in poštvalnosti slovenskih
gospodarskih slojev, bo pa tudi v ponos
slovenske Ljubljane.

Društvo »Trgovska akademija« stopa s
tem v novo dobo svojega delovanja. Z
vztrajnim, žilavim in smotnim delom, ki
se ne ustraši nobenih ovir, pristopa takoj
k izvršitvi drugih važnih nalog, ki si jih
je zastavilo. Dobro se zaveda, da je napre-
dek teh kulturno in gospodarsko važnih
uključev mogoče le, ako se ustvari prvotno
usposobljen kader šolnikov in ako se učeni
mladini omogoči temeljit študij in priprava
za bodoči trgovski poklic, ki bo ustrezala
zahtevam modernega časa in trdi gospo-
darski konkurenčni borbi. Društvo bo zato
v bodoče zbiralo v ta namen potrebna sred-
stva ter s privatno inicijativo izpopolnilo
to, kar zaenkrat še ni mogoče doseči z jav-
nimi sredstvi in podporo. Pri tem pa bo
društvo svoj delokrog razširilo tudi na Tr-
govsko akademijo v Mariboru.

Poročilo tajnika g. dr. Josipa Pretnarja
in blagajnika g. gen. ravnatelja Hanuša
Krofte so pokazala obsežnost podrobnega
dela društva, obenem pa tudi težak finan-
čni položaj, v katerega je prišlo zlasti radi
zamrznjenega premoženja v denarnih zavodih.
Kljub finančnim težkočam se je go-
spodarilo previdno, tako da bo mogoče za-
dostiti zahtevam Mestne občine ljubljanske
glede doplačila znatnega zneska za kritje
naraslih gradbenih stroškov, da pa bo ob-
nem tudi mogoče poleg vzdrževanja pro-
fesorkega podpornega fonda, ki znaša da-
nes okrog 30.000 dinarjev, nuditi že v pri-
hodnjem letu vsaj skromne študijske po-
pore učeli mladini.

Občni zbor je soglasno in s priznanjem
vzel na znanje poročila. Pri nato sledenih
volitvah je ostal odbor v glavnem neiz-
menjen.

Ob zaključku zborja je prvi podpredsed-
nik g. dr. Fran Windischer naslovil na
predsednika Ivana Jelacina tople besede
zahvale. Med drugim je zlasti poudarjal,
da je g. Ivan Jelacina dal pobudo, da se je
ustanovilo 1. 1923 društvo »Trgovska aka-
demija«, kateremu je ves čas neprenehoma
načeloval. Omenjal je, da se je pred-
sednik že v svojih dijaških letih v Pragi
pečal z mislijo slovenske trgovske akade-
mije v Ljubljani. Ob krepkem zavzetanju
Trgovske in obrtniške zbornice in drugih
gospodarskih organizacij, zlasti Slovenske
ga trgovskega društva »Merkur« je v pred-
vojni dobi je končno stvar v Jugoslaviji
prišlo do ustanovitve trgovske akademije
v Ljubljani. Omenjal je nato trud in na-
pore predsednika g. Ivana Jelacina, da se
temu učilišču in dvorazredni trgovski šoli
postavi lasten dom. Izrazil je mnenje, da
smemo pač brez pretravanja trditi, da je
samo moč tiste neupogljive volje in tiste
neupogljive vztrajnosti, ki je lastna Ivanu
Jelacinu, mogel premagati vse ovire, kate-
re so prečile pot uresničenja velike zami-
sl. Njegova smotrna prizadevnost in je-
klena volja, ki raste s težavami, zaslužio
občudovanje in priznanje vsakega, ki po-
zna veličino opravičevala dela. Na pred-
log g. dr. Windischerja je občni zbor z bu-
rnim odobravanjem izvolil g. Ivana Jela-
cina za svojega prvega častnega člana.

ODKLONITEV NAČRTA

Predsednik dr. Vrhnec je po debati in
pojasnilih prebral resolucijo, katero so
navzoči soglasno sprejeli in poplitali
predsednika, da jo odpošlje vsem občil-
nim čimteljem. V sprejeti resoluciji odo-
bravajo namen vlade, da ustvari z zakonom
o cestnih fondih trajno osnovo za izgraditev
in sodobno obnovo cestnega omrežja v dr-
žavi. Predloženi načrt pa ne ustreza de-
janskim potrebam in ne rešuje perečega vpra-
šanja naših cest na smotni in pravični
način. Načrt zakona, ki je zasnovan na si-
stemu centralnega fonda za vso državo in
posebnih banovinskih fondov, ne določa ja-
sno, kako bodo razdeljena denarna sred-
stva, pobrana na področjih posameznih ba-
novin. Določa, da bo s posebno uredbu
urejeno, katera dela se bodo izvršila, ne
nudi nobenega jamstva, da bo dravska ba-
novina sorazmerno z važnostjo cestnega
omrežja za mednarodni turistični promet
in sorazmerno z dejanskimi na področju
banovine pobranimi vplačili v fond. Drav-
ska banovina je dobila pri razdelitvi sred-
stev, ki so bila določena za ceste iz eno-
milijardnega kredita, komaj eno tretjino
tega, kar mora plačevati za amortizacijo
posojila. Dravska banovina tudi ni pravi-
no upoštevana pri porazdelitvi zneskov, ki
so določeni v državnem proračunu za vzdr-
ževanje cest.

Prav tako je nejasno formulirana dolo-
ba glede razdelitve sredstev iz državnega
cestnega fonda za dotacijo banovinskih fon-
dov. Gradnja nujno potrebne ceste zveze
Slovenije z morjem po tem načrtu ne bi
bila zagotovljena, ker bi se s sredstvi tega
fonda gradile samo ceste, ki so kot dr-
žavne ceste že usvojene.

Zaradi teh stvarnih in tehničnih razlogov
moramo načrt odkloniti in zahtevamo, da
se s sodelovanjem strokovnjakov sestavi
nov načrt na sledečih osnovah: 1. Za vso
državno ozemlje se mora določiti promet-

no-tehnični načrt za obnovo in izgraditev
cestnega omrežja na sodoben način za dal-
jša razdobja, upoštevajoč potrebe mod-
ernega turističnega prometa. — 2. Izve-
ba tega programa naj se prepusti banovi-
nam, katerim se morajo prepustiti tudi do-
hodki, pobrani na področju banovin. Glede
potrebnih žrtv bi bilo tako neposredno za-
interesirano prebivalstvo in gospodarstvo
posameznih banovin. — 3. Za pospeševanje
cestnih del v šibkejših banovinah naj stu-
dijski izravnalni cestni fond, ki naj se
dotira s stalnimi dohodki in morebiti iz
sredstev državnega proračuna. — 4. V cest-
ne fonde se morajo stekati tudi že vse
veljavne dajatve, ki se danes trošijo na
osnovi fonda za izvrševanje javnih del, bed
novega fonda itd. Tako bodo cestni fond
sposobni nositi finančne transakcije večje-
ga obsega. Na teh načelih zasnovan načrt
naj stopi v veljavo že z novim proračun-
skim letom.

Trboveljski dom v Bakru

Trbovlje, 4. maja.
Za leta in leta so pošiljala trboveljska
društva in korporacije deca, pa tudi odras-
le v počitniške kolonije na morje, na Go-
renjsko in druge kraje, da se telesno in du-
ševno okrepijo, zlasti najpotrebnejši in
najrevnejši. Kolonije so letovale po šolskih
prostorih in satorih, kar je bilo združeno
z raznimi neprilicami in se zlasti glavnemu
principu letovanja ni moglo v polni meri
zadostiti, t. j. principu higijene. V zadnjem
času se je pa odstranil tudi ta nedostatek,
ker so Trbovlje dobile po zaslugi g. Mirka
Sušnika in ga. Ane Lapornikove svoj Tr-
boveljski dom, ki obsega 2 hiši, tako da
bodo lahko letovali odrasli zase, deca za-
se.

Cene v Trboveljskem domu so skrajno
nizke in bodo jedva krile dejanske izdatke
za prehrano in režijo. Za mladino do 12
leta se plača za tritedensko letovanje Din
300, in je v tem znesku započena tudi
četrtinska voznina iz Trbovelj in nazaj.
Od 12. do 14. leta je ta prispevek Din 350.
Odrasli plačujejo na dan v maju, juniju
in septembru po 25 do 30 Din, v juliju in
avgustu po 30 do 35 Din. Iz navedenega je
razvidno, da si bodo tudi manj premožni
sloji lahko privoščili blagodat počitnic in
okrepila na morju. Hrana bo, kot po-
semo iz prospekte, prvovrstna in obilna.
Prijava sprejemata Sušnik Mirko, učitelj
v Trbovljah in Ana Lapornik, šol. upravi-
teljica v Trbovljah za društva, ki bodo
letovala v omenjenem domu. Ker je dom
obsežen, pridejo v poštev tudi prijavljen-
ci iz drugih krajev, v kolikor bo prostora
na razpolago. V maju in juniju pa bo ta
dom na razpolago za šolske ekskurzije.

Prometne omejitve v Ljubljani

Ljubljana, 5. maja
Mnogim, zlasti zunanjim voznikom, av-
tomobilistom, motociklistom in kolesarjem
niso znane prometne omejitve in prepovedi
v mestu. Zato se množe mučni nastopi,
intervencije stražnikov in slednjič tudi ne-
potrebni stroški. Ne bo torej odveč, če v
izogib takim sitnostim naštejemo ulice in
ceste, ki so za vozni promet prepovedane
ali le delno omejene.

Sleheri vozni promet je prepovedan po
naslednjih ulicah: Numska ulica od Gra-
dišča do Bleiweisove ceste, Židovska ulica,
Fuharjeva ulica od Gledališke do Tyršve
ceste, Vošnjakova ulica od Gospodarske
do Bleiweisove ceste, Ribja ulica, Ključav-
ničarska in Krojaška ulica, Za Čreslom,
Strojarska in Barvarska steza, Medarska
ulica in Hribarjevo nabrežje. Vožnja v eno
amer je dovoljena in sicer po Franciškan-
ski ulici s Tyršve ceste proti Miklošičevi
cesti, dalje po Dalmatinski proti Miklošič-
evi cesti ter po Gallusovem nabrežju v
 smeri od šentjakobkega mosta proti Čev-
ljarskemu mostu. Kolesarji smejo menda
tu voziti v obe smeri.

Med 7. in 11. uro dopoldne je prepovedan
vozni promet na Pogačarjevem in Vodni-
kem trgu, po Dolničarjevi in Semeniški
ulici ter po Nabrežju 20. septembra. V
Šelenburgovi ulici je prepovedan promet
s tovornimi vozili vsake vrste in so izvzeta
le vozila lokalne potrebe v tej ulici.

Ljudska univerza v Kranju

Kranj, 4. maja
»Ljudska univerza« v Kranju je zaklju-
čila drugo leto svojega obstoja. S svojim
delom, s svojim programom se je uvrstila
med društva, ki širijo in sejejo prosveto.
Vedno nujnejša je namreč zahteva, da si
tudi širši ljudski plastem čim objektiv-
neje pokažejo probleme, ki so za obstoj
neokrnjene narodne bitnosti življenjskega
pomena. Prav je, da tudi preprost človek
spozna z njim organsko povezano celot-
no narodovo življenje. Temeljitejša pozna-
vanje sodobnega potekanja življenja, raz-
mer, težav in potreb napravi človeka bolj
kritičnega, širokogrudnega ter aktivnega
v borbi za svoje pravice. Dejstvo je, da
kljub množici dnevnega časopisja in revij,
kljub različnim že obstoječim kulturnim
ustanovam, predavanjem, tečajem itd. še
vedno ni dovolj storjenega, da bi bila vsaj
splošna, povprečna izobrazba res last vsa-
ga naroda. Vprašanje, ali so temu krive
metode, ki se več ali manj ravna po
političnih vidikih, pustimo ob strani.

V te razmere je z vso ostroostjo svojega
kritičnega gledanja in presojanja posegla
v Kranju akademsko mladina, ki je pred
dvema leti osnovala »Ljudsko univerzo«.
Držen je bil ta poskus, saj je bilo pričako-
vati reakcionarnega odpora, ali vsaj
nezanimanja in slabega odziva. Kljub tež-
kim razmeram, ki so v takih okoliš-
tva naša pravejina mesta tipična, je bilo
nekaj uspeha. Sodobnim potrebam ustre-
zajoč program je potrdil važnost »Ljudske
univerze«, čeprav jo je odklonil tisti del

izobraženstva, ki ni v svoji okoreli tradi-
cionalnosti lasti vso pravico pri odločanju
v vseh vitalnih problemih in vprašanjih.
Dejstvo, da so predavali na »Ljudski uni-
verzi« znanstveniki in strokovnjaki, doka-
zuje njeno informativno nepristranost, v
okviru katere je mogoče doseči vsaj delno
objektivno jasno sliko, ki mora biti cilj
in namen te lepe in idealne ustanove.
Prve osnove so podane, na njih bo treba

graditi dalje in izpopolnjevati program,
ki še ni dosegel sistematično zgrajen in zo-
ten ter premalo vsestransko zajet. Treba
bo skrbeti, da se bodo v bodoče predavanja
vršila redno vsak teden, vsebina naj bo
poljudno podana in zanimiva vsem, zlasti
neinteligentnim stanovom. Uspehi bi bili
tudi še lepši, če bi bila »Ljudska univerza«
deležna javnih podpor, kot druga društva.

Zadnja pot mojstra Hubada

Ljubljana je včeraj spremlila očeta slovenske pesni
k večnemu počitku

Ljubljana, 5. maja.
Kako zna ceniti Ljubljana svoje velike
može, je pokazala včerajšnja zadnja pot
očeta slovenske pesni g. Mateja Hubada.
Skoraj vse mesto je bilo na nogah, a tudi
iz bližnje okolice in z dežele so se zgr-
nile množice v mesto, zlasti pa v široko
Vegovo ulico pred poslopje Glasbene Ma-
tice in na prostorni Kongresni trg mimo
Zvezde prav tja do opernega gledališča,
nepretrgan spaliir pa je bil tudi še po Ale-
ksandrovi in Tyrševi cesti.

Ob 16. so se pred GM oglasile fanfare
in še predno so izzvenili zadnji akordi, je
pristopil h krsti stolni dekan in skladatelj
dr. Kimovec ter ob asistenci treh duhovni-
kov blagoslovil krsto. Po cerkvenem obre-
du so Matičarji pod vodstvom direktorja
Polica zapeli veličastno Gallus-Petelinovo
»Glej, kako umira pravičnik!« Kot prvi se
je poslovil od pokojnika predsednik GM
dr. Vladimir Ravnhar, naglašujoč, da sto-
jimo v nemi tugi ob svezem grobu moža,
ki je s svojim velikim delom postal eden
najbolj dragocenih zakladov svojega nara-
da. V zanosnem govoru je očrtal Huba-
dovo delo ter poudarjal, da je bil pokojnik
GM vse, saj je iz skromnih početkov naš
glasbeni zavod pod njegovim vodstvom ra-
sel od glasbene ljudske šole do konservato-
rija. Vzgjoil nam je cele generacije glas-
benega naraščaja, ki nadaljuje njegovo de-
lo. Govornik je še omenil Hubadovo delo
pri pevskem zboru, ki je bilo en sam
triumf od začetka do konca. Mateju Hu-
bado bodi večna hvala za vse, kar je
storil za svojo in našo GM. To lepo dedi-
ščino hočemo varovati, spoštovati in ne-
govati z isto ljubeznijo in poštvalnostjo,
kakor nas je on učil.

Množica je trikrat vzkliknila »Slava!«.
Od pokojnika sta se v toplih, iskrenih be-
sedah poslovila še skladatelj dr. Božidar
Širala in rektor zagrebške Glasbene aka-
demije skladatelj Lhotka, nato so pa Mati-

čarji in akademski pevski zbor zapeli For-
sterjevo kantato »Umrl je mož«.

Izpred Matice se je razvil veličasten žal-
ni sprevod točno po določenem sporedu.
Za nosilci prapora, črne zastave in kriza
je stopala godba »Sloga«, ki ji je sledila de-
putacija ljubljanskega Sokola. Nato so se
razvrstili pokojnikov rojaki iz Skarudne,
gojenci državne konservatorija, nosilci
praporov ljubljanskih in podeželskih pev-
skih zborov, Matičarji, APZ in drugi. Za
vozom s krsto sta stopala užaloščena vdo-
va in sin, na zadnji poti pa so spremili
mojstra Hubada tudi ban dr. Natlačen v
spremstvu divizionarja generala Tonica, žu-
pan dr. Adlešič, minister n. r. in senator
dr. Kramer, senator dr. Gregorin, preds.
Narodne galerije dr. Windischer, preds.
Slov. Matice dr. Lončar, zastopniki univer-
ze, odvetski in notarske zbornice, CMD,
ZKD in raznih drugih kulturnih organiza-
cij, a polnoštevilno je bil zastopan odbor
GM z dr. Zirovnikom na čelu.

Žalni sprevod je krenil pred operno po-
slopje, kjer je bilo zbrano vse operno osebe.
Turobno so se oglasile fanfare operne-
ga orkestra, a ko so zamrli njih zvoki, se
je od pokojnika poslovil pesnik Oton Zu-
pančič s kratkim, pietetno polnim govorom,
za njim sta spregovorila še preds. Hubado-
ve župe in zastopnik Jugoslov. pevske zveze
dr. Anton Švigelj.

Pevci Hubadove župe pod vodstvom Z.
Prelovca so zapeli žalostinko »Poljana to-
žje, takoj nato pa se je žalni sprevod začel
pomikati po mestnih ulicah proti Sv. Kri-
žu. Pri odprtem grobu se je od pokojnika
poslovil v imenu zboru GM njegov pre-
sednik Silvan Pečenko. Še enkrat so Mati-
čarji svojemu ljubljanskemu dolgoletnemu
vodji in mojstru zapeli v slovo in sicer
njegovo najljubšo, korosko narodno »Gor-
čez izaro«, potem je pa sprejela zemlja, kar
je njenega.

Inozemski strojniki so pri nas nepotrebni

Tudi med strojniki se pripravlja mezdno gibanje —
Zahteva po kolektivni pogodbi

Ljubljana, 5. maja.
Nedavno je bila plenarna seja Zveze
strojnikov Jugoslavije v Beogradu. Na nji
je bila zastopana tudi ljubljanska sekcija
po predsedniku P. Tomiju in tajniku P.
Škerlju. Ta seja je pomembna tudi za šir-
šo javnost, ker je na nji prišlo do sklepov
zaradi meznega gibanja in ureditve de-
lovnih razmer v strojniškem in kurjaškem
poklicu. Pomisliti je treba, da je v rokah
strojnikov in kurjačev usoda neštetihi živ-
ljenj ter da je strojniški poklic po znača-
ju svojega dela zelo odgovoren, zato mora
zanimati tudi javnost, kako se urejujejo
delovne razmere v tej stroki.

PRED MEZDINIM GIBANJEM

Na seji so sklenili, da bodo vse sekcije
na svojih področjih sklenile kolektivno
pogodbo, ki bo za vso državo enaka. Med
vsemi sekcijami vlada popolno soglasje
glede stanovinskih zadev. Ena glavnih za-
htev strojnikov, ki je prišla ob tej priliki
še posebno do izraza, je, naj oblasti skre-
be, da se striktno izvajajo določila o upra-
vljanju parnih naprav pri podjetjih, kakor
tudi, da se izvajajo določila pri polaganju
izpitov za strojnike.

DOVOLJ DOMAČIH DELOVNIH MOČI

Na seji so ponovno ugotovili, da ni no-
bene potrebe po zaposlitvi inozemskih
strojnikov, tako zvanih specialistov pri
nas. Za vso našo industrijo je dovolj do-
mačih strojnikov; zlasti na področju ljub-
ljanske sekcije je dovolj strokovnih moči
za vse parne naprave, in sicer blivših go-
jencev vojne mornarice. Ti naši strojniki
imajo praktično šolo pri vseh vrstah sta-
bilnih strojev in parnih turbin. Povsem
brez podlage je torej izgovor, da imajo
tako zvan inozemski specialisti boljše
kvalifikacije ter da so nepogrešljivi. Pro-
vsem je treba dati kruna domačim stro-
kovnim močim in šele, če bi se izkazalo,
da je premalo domačincev bi bilo upravi-
čeno najemati inozemce.

VPRASANJE VPOKOJENIH VELE- ZNIŠKIH STROJNIKOV

Prav tako je krivično ter nesocialno, da
nekatera podjetja zapostrejo vpolnožene
strojnike državnih železnic. Ti vpolnoženci
prejemajo nad 1000 Din po mesecu. Upo-
števati je treba, da je še mnogo mladih,
sposobnih strojnikov nezaposlenih. Potreb-
no bi bilo, da bi posamezni bani izdali na-
redbo, ki bi prepovedala zaposlovanje vpo-
kojencev in omogočila, da bi prišli do za-
sluška res potrebni strojniki. Naši mladi
strojniki mešajo, da strojniki, ki ne mo-
rejo več opravljati državne službe in ki
so bili zaradi tega vpolnoženi, niso več tu-
di sposobni za zasebne službe in ne more-
jo konkurirati s svojo delovno sposobnostjo
mlajšim močim, ki tako težko čakajo na
zaposelitev.

Zahteva strojnikov po osnutku kolektiv-
ne pogodbe so skromne, kar priznavajo
tudi na pristojnih mestih in zastopniki so-
cialno političnih ustanov. Zahteva glede
mezd nikakor niso pretirane in so primer-
ne minimalnim mezzam kvalificiranega
delavstva.

VELIKA NEVARNOST ZARADI ZAPO- SLOVANJA NEKVALIFICIRANIH MOČI

Organizacija strojnikov mora ponovno
ugotoviti, da mnoga zasebna podjetja za-
poslujejo še nekvalificirane moči, žal v
največ primerih v naši banovini. Ovečje

organizacije so bile navadno brez uspeha.
Neobhodno potrebno bi bilo, da bi oblasti
posvečale temu mnogo več pozornosti. Po-
sledice zaposlovanja nekvalificiranih stroj-
nikov so lahko nedogledne, kajti treba je
računati za eksplozijami parnih kotlov. Ni
le v interesu podjetij, da zaposlujejo kva-
lificirane strojnike, temveč v interesu člo-
veških življenj. Pred vojno so oblasti v
tem pogledu mnogo strožje nadzirale pod-
jetja in že v 48 urah po sprejetju ovadne
so navadno intervenirale pri podjetjih.
Zdaj, žal, ni več tako, kar lahko postane
usodno. Ljubljanska sekcija Zveze stroj-
nikov pozna več primerov, ko bi oblasti mo-
rale intervenirati in v najkrajšem času
bo vložila prijave na pristojnih mestih.
Organizacija upa, da bodo upoštevali nje-
ne upravičene pritožbe in nastopili odlo-
čno proti kršiteljem zakonskih določb.
Strojniki morajo prevzemati veliko odgo-
vornost nase in podjetja zahtevajo od njih,
da so sposobni ter vestni, zato je pa tudi
upravičena zahteva, da prevzema odgovor-
nost tudi druga stran, kakor določa zakon.

Zadnje čase se obračajo zasebna pod-
jetja na posamezne sekcije strojniške or-
ganizacije zaradi zaposlitve strojnikov in
kurjačev. Zato je v interesu nezaposlenih,
da se vsi javijo organizaciji. Potrebna je
evidenca nad vsemi zaposlenimi in neza-
poslenimi močmi, da se uredi razmere na
delovnem trgu. Naglasiti je treba, da v
naši državi ni preveč izučenih strojnikov
in da bi lahko dobili delo vsi, če bi pod-
jetja zaposlovala samo delovne moči, ka-
kor je predpisano. Ko bo organizacija pro-
dria s svojimi zahtevami glede zaposlova-
nja strojnikov, bo še celo premalo delov-
nih moči. Organizacija je zelo aktivna in
se ji bo nedvomno prej ali slej posrečilo
izvojevati svoje zahteve, zlasti še, ker
združuje članstvo ne glede na njegovo po-
litično prepričanje in se bavi samo stro-
kovnimi zadevami. Zeli, da pridobi stroj-
nikom tisto večjavo na ugled, kakršnega
so uživali še pred nastopom krize in ka-
kšen jim pripada po značaju in pomenu
njihovega dela.

Iz Trbovelj

— 1. maj v Trbovljah: Letošnji 1. maj
je minil v tukajšnjem revirju v popolnem
miru in redu. Vreme sicer ni bilo posebno
ugodno, vendar je pa mnogo ljudi odšlo
v planine. Zlasti Sv. Planina in Mrzlica sta
bili 1. maja dobro obiskani.

— Florijanovo nedeljo bodo naši gasilci
slovesno proslavili. Vse tukajšnje gasilske
čete, t. j. četa radnik, trg in Klek se ude-
ležijo v nedeljo službe božje, ki bo ob 8.
v tukajšnji farni cerkvi, nato se poklonijo
na grobovih svojih pokojnih voditeljev in
tovarišev, nakar bo v domovih domača sla-
va

njem niso našli nobenih dokumentov. Po vsej verjetnosti je ležal že teden dni v vodi. Zadnje dni je začela Sava spet po malem naraščati.

Pri junaku Madrida generalu Miaji

Njegovo in ime komunistke La Pasionarie sta zdaj
najbolj znani španski imeni

Madrid se ni povsem rešen, težki topovi Francove vojske ga še vedno obstreljujejo, mnogo bo še žrtv. Toda enkrat je bil že rešen, ko se je velika ofenziva frankovcev razbila v parkih na bregovih reke Manzanares in v vseučiliškem okraju. Res to ni bila osebna zmaga generala Miaje, ki je takrat prvič prevzel vrhovno poveljstvo nad madridsko fronto, še nani pa zmaga velike govornice umetnosti znane španske poslanke Dolores Ibarruri, znane pod imenom La Pasionaria. Bila je samo zmaga mednarodne brigade dobrovoljcev in pešice prvih domaćih dobrovoljcev s španskim junakom Durrutijem na čelu. Ti dve edinci sta rešili Madrid za ceno ogromnih človeških žrtv. Toda od onih zgodovinskih dni španske državljanske vojne sta na madridskem bojišču in v obleganju prestolnice dva človeka, čijih avtoriteta je neomajna, a slava njunih imen je že davno prekoračila meje lokalnega slovesa. General Miaja in La Pasionaria sta trenutno najbolj znani španski imeni na svetu.

V katakombah — generalni štab

Na evnelno nedeljo zvečer — pripoveduje dopisnik Lidovih Novin — ko smo bili najbolj izmučeni, premočeni in premraženi, so nam sporočili, da nas bo sprejel v generalnem štabu branilec Madrida general Miaja. To seveda prežene takda slabo voljo in še tako veliko utrujenost. Po mračnih ulicah, kjer svetijo samo zastirke luči avtomobilov in tramvajev, se peljemo skozi nedeljski večerni Madrid. Pred pročeljem velike stare palače stoji vrsta avtomobilov nalik mračnim strahovom. Zavijemo na dvorščice, izstopimo v veliko lužo vode, stekajoče se od neprestane deževja. Kmalu pridemo do vrat hodnika, močno zastražena z vojsko. Tu je generalni štab madridske obrambe.

Vse straže so obveščene, nobenih ovir ni. Še stopnice dol, kamnite, dokaj udobne v globlo klet pod debelimi cevni kanalizacijami plinovodnimi in vodovodnimi cevmi, visečimi nad našimi glavami. Neskončni labirint vrat, zastraženih po vojaki s puškami in na enajsmi bajonetih. Končno pridemo na kour-ko hodnika do steklene sobe, kjer je zbranih več častnikov in že smo prišli skozi tesne improvizirane pisarne generalnega štaba do kabine poveljujočega generala Miaje. Ena, dve, tri sobice, v vsaki pisalna miza, telefon in steno, pogosto samo leženo, belega prepletkane. Vmesne stene zakrije z velikanskimi preprogami. Službojoči častnik nas prosi, naj malo potrpiamo, ker sta pri generalu baš La Pasionaria in minister javnih del. Naključje, kakršno si le moreš želeči. Vprašamo, ali bi mogli govoriti tudi s popularno poslanke in največjo govorico španjole.

Junaki branilec Madrida

Kar se odgne preproga na vratih in na čelu velike družbe, v kateri je tudi La Pasionaria, se pojavi pisatelj starec cesarskega obraza, le z ozkim vencem belih las na senčih in z mogočnimi, skoraj divjimi očmi nad jeklenimi, toda dobrodušno zrcelimi očmi. Srednja postava, nekoliko okrogla, umerjenih kretnj. General ima na sebi preprosto uniformo barve khaki, brez vsakih znakov svojega dostojanstva. Samo na rokavi ima rdečo peteroglato zvezdo med dvema prekrizanimi sabljama. To je general Miaja, največji strateg in vojskovodja sedanje španje. Francoščino razume, ne govori je pa ne. Tolmačimo mu svoj pozdrav in obudovanje, kajti on ni znal samo že pol leta držati premoči sovražne vojske na vratih

Paul Hilsó:

Molčeči maščevalec

Roman

Potem takem ti pa lahko skoraj z enako gotovostjo povem, da Harris ni bilo v Limehousu in da tudi v Sunstreetu ni mogel biti. Zbrgom, ob prvi priliki pridem k tebi in ti povem kaj več o tem.

Dick je odložil slušalko še predno je mogel Bill ugovarjati.

Neumnost!
Bill je naglo vstal in stopil k uri. Bilo je povsem jasno, da je govoril v Limehousu s Harrisom, saj vendar ni bilo mogoče, da bi bil zamenjal njegov obraz — ta obraz se ne da zamenjati z drugim. Toda kaj neki je mislil Dick?

Morrani bi se bil malone razjezil, toda policija je pač morala najti sled, sicer bi mu Dick ne bil telefoniral in ne mogel bi bil trditi, da ni govoril v Sunstreetu s Harrisom.

Sanders je stal na pragu.

Ali ste me klicali, gospod?

Da, čujte, Sanders, prinesite mi vina. Potem pa...

Otomaknil je nehoti, kajti slišal je, kako se je

33

pred hišo ustavil avto. Potem je pa nadaljeval: — Privlečite sem gospodično Sallineyovo, damo ki se je pravkar pripeljala.

Prosim.

Sanders se je spoštljivo priklonil in odšel.

Bill je stopil k oknu. Videl je, kako je Daisy izstopila in odhitela v hišo.

Znova ga je obšel že znani občutek nečnosti in želja štiti jo. Ta občutek je imel vedno, kadar sta bila skupaj ali kadar je je mislil na njo.

Tiho se je nasmehnil. Če bi mu bil kdo rekel pred tednom dni, da se je zaljubil, bi se mu bil zakrohotal v obraz: Ne, zabavati se, uživati sladkosti življenja — to je bilo njegovo geslo. Zdaj je bi pa tako zaljubljen, da se mu niti sanjalo ni nikoli, da bi se mogel tako zaljubiti. Že pri misli, da hiti kraljica njegovega srca ta hip po stopnicah in da bosta vsak čas sedela skupaj v sobi, ga je navdajala z nepopisno radostjo, da mu je jelo srce močno utripati.

Sanders je stopil mirno in spoštljivo na prag, rekoč:

— Gospodična Sallineyeva.

In vstopila je. — Sanders je spoštljivo odšel Bill ji je pa stopil naproti.

Bolesten nasmeh ji je zaigral na obrazu, ko je videla, kako silno se je razveselil njenega prihoda.

— Srečen sem, da ste mi telefonirali... je spre-govoril mirno. Pomagal ji je odložiti plašč in ji primaknil naslanjaj. Daisy je sedla.

— Sama prav ne vem, zakaj sem to storila —

odhodu navdušeno zapoje: »Avanti popo-lo...« pesem italijanskega proletariata, za katero je v Italiji že dolga leta določena ječa ali pa celo izgon na Lipare. Nekateri člani naše družbe so do solz ganjeni. Pri tem ni presenetljivo, da ti italijanski ujetniki, pripeljani v kletne prostore generalnega štaba armade, proti kateri so se že večerj borili, zdaj pa čakajo na zaslišanje in strahu za svojo bodočnost, da ploskajo in pritrjujejo popularni komunistični govornici in prepevajo proletarsko himno, temveč dejstvo, da to prepovedano delavsko himno še znajo, čeprav so to večinoma možje tridesetih let, vzgojeni že v Mussolinijevih fašističnih doktrinah. In to je bil najmočnejši vtis tega pomena marčevega večera, ki smo ga odlašali po slovesu od La Pasionarie v deževno noč iz podzemlja generalnega štaba, od koder stari vojščak Miaja tako varno vodi obrambo glavnega mesta Madrida.

Rooseveltova korespondenca

Ni še dolgo tega, ko ni dobival največ pisem ameriški prezident, temveč priljubljene filmske igralke. Po ponovni izvolitvi pa dobiva Roosevelt dnevno do 7.000 pisem in poštini pošiljk tako, da so se morale umakniti filmske igralke daleč v ozadje. Ameriška pošta dobiva vsak dan v Beli dom okrog 6.500 pisem, navadno pa še več. Če bi zadostovalo prezidentu za vsako pismo samo 30 sekund, bi jih prečital na dan kmaj 2.880, pri tem bi mu pa ne preostalo nič časa za druga opravila in za spanje. Tudi prejšnji ameriški prezidenti so dobivali mnogo pisem, toda še daleč ne toliko; redko jih je bilo nad 500 na dan. Rooseveltovo pisarno so morali znatno razširiti. Razdeljena je v dvajset oddelkov in v vsakem sta zaposlena dva uradnika. Petindvajseti uradnik pisma samo odpira in razporeja.

Večinoma spozna že po naslovu odnosno po uvodu, za kaj gre. Nekateri pišejo dolga pisma, polna lepih fraz, končno se pa izkaže, da bi radi denarno podporo. Mnogo pisem se nanaša na reforme ameriške ustave. Prihajajo tudi pisma, v katerih pišejo ljudje prezidentu kar: »Dragi Franklin! Tako je pisala prezidentu neka zamorska iz južnih držav v zelo smešni ameriški angleščini proseč ga, naj ji pošlje zibelko za njenega novorojenčka. Ves pošt-ni urad se je razveselil in takoj so njeni prošnji ugodili. Zelo se pomnoži prezidentova pošta, če se zgodi v Ameriki kaj izrednega, recimo če gre za ugrabitev otroka, za pčplave ali za predrtno nahod. Roosevelt dobiva v takem primeru od vseh strani nasvete, kako se bo najhitreje odkrhal nahoda. V Belem domu odgovarja na vsako pismo in baš temu se mora Roosevelt v veliki meri zahvaliti za svojo popularnost.

60letnica gramofona

Svet pozna gramofon že 60 let. Radio se je razširil šele po vojni, dočim je gramofon preživel že dve generaciji. Mnogi pripisujejo izum gramofona Edisonu, čeprav ga je v resnici izumil Francos Charles Cros, ki je 30. aprila 1877 predložil svoj patent Akademiji znanosti v Parizu, kjer je tudi demonstriral prenos človeškega glasu na gramofonsko ploščo. Edison je bil pa prvi, ki je konstruiral gramofon za praktično porabo.

V prvih 40 letih so gramofon neprestano popravljali in izpopolnjevali. Z razširjenjem radia so napovedali gramofonu konec, toda v zadnjem času je baš radio tisti, ki širi zanimanje za gramofon. Kombiniran radijski aparat omogoča namreč ne samo sprejemanje radijskih oddaj, temveč tudi prenos z gramofonskih plošč. Gramofon je torej proslavil svojo 60letnico v polni slavi in z dobriimi izgledi za bodočnost.

Vezane roke ima

Ni tako lahko biti kralj, kakor bi človek mislil. Velika moč prinaša s seboj tudi težke dolžnosti in odgovornost. Težko je pa tudi biti kralj, kakor nam kaže primer vojvode Windsorskega. Ko je odstopil, so ljudje mislili, da je rešen vseh stiskov in da bo lahko živel kakor bo hotel, ker bo imel dovolj denarja in ker se nihče ne bo vmešaval v njegovo zasebno življenje. Toda pri tako visokih gospodih je stvar drugačna. Morda si je tudi sam tako mislil, pa se je zmotil, kakor so se zmotili tudi drugi. Odložil je sicer vladarske posle, toda prost še daleč ni. V začetku so bila javnosti znana samo pogajanja z njim ter dolgi telefonski pogovori med Enzesfeldom in Buckinghamsko palačo. Pozneje so pa prišle na dan podrobnosti teh pogajanj.

Vojvoda Windsorski je zahteval, naj bi dohodki, ki mu bodo odmerjeni, v primeri njegove smrti pripadli njegovi izvoljenki Simpsonovi oziroma njenim otrokom, če bi jih imela z njim in sicer tako, da bi ji izplačevali apanažo vse življenje. Kralj Jurij VI. je sicer pristal na to, toda pod pogojem, da se njegov brat ne bo poročil s Simpsonovo prej kakor deset dni po kronanju. Poleg tega sta se morala on in njegova bodoča soproga zavezati, da ne bosta nikoli javno pisala, niti javno nastopala, ne v filmu, ne v gledališču in ne pred mikrofonom. Tudi svojih spominov ne bosta smela nikoli priobčiti. Vojvoda Windsorski je vse te pogoje sprejel.

Tisk v Sovjetski Rusiji

Lani je izhajalo na ozemlju Sovjetske Rusije okrog 10.000 listov v skupni nakladi 38.000.000 izvodov. V primeri z letom 1913 se je pomnožilo število listov enajstkrat, skupna naklada pa nad trinaestkrat. V zadnjih letih se je razširil sovjetski tisk zlasti po manjših mestih in vaseh, kar je značilno za ruske razmere.

Naklade glavnih sovjetskih listov so zelo velike. »Pravda« izhaja zadnje čase v 1.200.000 izvodih. »Izvestija« v 1.600.000. »Krestjanskaja Gazeta« pa 1.750.000. Leta 1928 so izhajali sovjetski listi v 47 jezikih, lani pa že v 68. Stroški za tisk so znašali lani nad 53.000.000 rubljev.

Zakaj morska voda ni pitna

Niso baš redki primeri, da primanjkuje ljudem ob morju pitne vode. Zato se mnogi vprašujejo, zakaj bi se ne dala piti morska voda. Navaden odgovor se glasi, da je morska voda pač slana in da bi bili ljudje še bolj žejni, če bi jo pili. Nikjer pa ni rečeno, da bi si človek ne mogel ugasiti žeje s slano vodo, saj ježa ni nič drugega, nego potreba vode v telesu. Telo bi bilo v zadostni meri nasičeno z vodo, čeprav je slana in ježa bi morala pomehati. Toda v človeški krvi je približno 1% soli, v morski vodi pa 3%. Pri normalni izmenjavi snovi pripada ledvicam naloga one-mogočiti v krvi večje nabiranje soli in pri tem se porabi mnogo vodne substance iz krvi.

Če bi torej pili slano morskno vodo, bi bile ledvice preobremenjene v svojem delu in za svoje delovanje bi morale dobiti še več vode iz krvi. In to je prvi vzrok še večje žeje. Obenem pa povzroča nabiranje soli v človeškem telesu, da je potrebna tudi v tkivu vsebovana voda za izločanje soli in tako se tudi ta voda porabi. To je drugi vzrok žeje. Končno rabi pa še v morski

vodi vsebovani magnezijev sulfat vodo za svoje absorpcije. Iz tega je razvidno, da bi morska voda povzročila smrt od žeje oziroma zaradi pomanjkanja vode v telesu.

Rusija gradi letala

Letos bodo v Rusiji velike svečanosti v priložnost 20-letnice oktobrskere revolucije. V Tomsku bo ob tej priliki otvorena največja sibirskata tovarna za letala. Gradbeni stroški so znašali 12.000.000 zlatih rubljev. Tovarno so nalašč zgradili daleč od industrijskega središča iz strateških razlogov. Njena naloga bo dobavljati pravčasno zadostno število letal in letalskega materiala sovjetski vojski na Daljnem vzhodu. V novi tovarni so že začeli izdelovati letala in vse tipe je konstruiral najboljši ruski konstruktor ing. Tupolev, eden najboljših konstruktorjev letal na svetu sploh. Večina njegovih novih tipov letal je na svetovni visini.

Da se doseže hitrejša izpopolnitev ter večja preciznost v izdelavi letal in motorjev, je odredil sovjetski komisariat za oboroževalno industrijo vzajemno izmenjavo vseh izumov med letalskimi tovarnami in letalskimi zavodi po vsej Rusiji. Da dobi čim boljše delavce, pošilja Rusija svoje inženjerje, pilote in mehanike v inozemstvo, zlasti v Ameriko. Nedavno se je vrnil s študijskega potovanja po Ameriki slavnj sovjetski letalec in strokovnjak na polju letalskih motorjev Levanovski, ki je prinesel mnogo dragocenih izkušenj in znanja zlasti o konstrukciji in izdelovanju letalskih motorjev v Ameriki. Zdal prireja po Rusiji predavanja, v katerih priznava, da je naleto izdelovanje ameriških letalskih motorjev Wright-Cyclone F-52 v Rusiji na velika težave, kajti sovjetskim konstruktorjem manjka na tem polju še mnogo izkušenj, ki se pridobijo samo z dolgoletnim neumornim delom in študijami pri izdelavi.

Radioprogram

Četrtek, 6. maja.

9: Cas. poročila, spored. — 9:15: Veseli pozdravi (plošče). — 9:45: Verski govor (g. Ciril Potočnik). — 10:00: Prenos cerkvene glasbe iz cerkve sv. Nikolaja v Ljubljani. — 11: Kmečka godba, kmečki ples (plošče). — 11:30: Otroški nastop (vodi: gđ. Slavica Venceljova). — 12: Ura lahke glasbe: Slovenski šramel (Sodelujejo gg. Marin Maks — violina, Vinko Šušteršič — viola, I. Stanjš — kitara, Stanko Avgust (harmonika). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Cas. spored. obvestila. — 13:15: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). — (Oddaja prekinitvena od 14. do 17.). — 17: Kmet. ura: Presajanje površine (g. Josip Strekelj). — 17:30: Za zavrtino in kratak čas — skrbijo brata Golob (dvojti harmoniki). — 19: Cas. vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nacionalna ura. — 19:50: Šmarnice (prenos iz cerkve sv. Petra v Ljubljani). — 20:15: Plošče. — 20:45: Koncert pevskega društva Krakovo-Trnovo. — 21:20: Jugoslovanska glasba (radijski orkester). — 22: Cas. vreme, poročila, spored. — 22:15: Joh. Straussovi zvoki (radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

Petek, 7. maja.

11:00: Solska ura: Kaj lahko stori šolski otrok v borbi proti jetiki (g. dr. Franja Mia). — 12: Zvoki iz naših krajev (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Cas. spored. obvestila. — 13:15: Valček na valček (radijski orkester). — 14: Vreme, borza. — 18: Socialno vprašanje na vasi (gđ. Kristina Hafner). — 18:20: Pablo Casals igra violončelo (plošče). — 18:40: Francosčina (g. dr. Stanko Lehen). — 19: Cas. vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nacionalna ura. — 19:50: Predavanje Profiteruberkulozne lige. — 20: Materinski dan — prenos iz Eliharmonije (Kolo jugoslov. prenos). — 21:30: Zvezde in zvezdniki (plošče). — 22: Cas. vreme, poročila, spored. — 22:30: Angleške plošče. — Konec ob 23. uri.

Sobota, 8. maja.

12: Druga za drugo plošče hitijo, vse za zabavo in radost skrbijo. — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Cas. spored. obvestila. — 13:15: Druga za drugo plošče hitijo, vse za zabavo in radost skrbijo. — 14: Vreme. — 18: Veselimo se pomladi (igra radijski orkester). — 18:40: O varovanju in reševanju na ledenikih (g. Janez Kveder in dr. B. Breclj). — 19:00: Cas. vreme, poročila, spored. obvestila. — 19:30: Nacionalna ura. — 19:50: Pregled sporeda. — 20: O zunanjih politik (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20:30: Janez Vidmarja preudne sanje. — Zvočna igra. Napisal V. Vodopivec, izvajajo člani radijske igralske družine. — 21:20: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 22: Cas. vreme, poročila, spored. — 22:15: Vesela glasba (radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

HUMOR

Lepa mati, ki ima enako lepo hčerko, jo zaloti že kot 11 letno deklico, kako si pomerja pred zrcalom materin likobit in govori sama pri sebi: O, kako zelo sem podobna svoji mamici!

— Hčerka, ni lepo biti tako nečimerna, jo pokara mati.

je priznala z dražestnim nasmehom. Toda — — morala sem z nekom govoriti.

— Veseli me, da ste prišli baš k meni.

Ponudil mi prižgal ji je cigareto.

Ali ste se obrnili name po golem naključju?

Pogledala ga je resno, potem je pa priznala:

— Ne, to ni bilo naključje.

— Hvala.

Opazila je žarek radosti v njegovih očeh in nehoti se je nasmehnila, potem se ji je pa takoj zopet zresnil obraz.

— Advokat Morran, prihajam k vam, da bi — da bi — — morate mi pomagati — svetovati mi, pomirite me — sama ne vem, kaj — — kajti sicer se bojim, da bom zblaznela od groze.

Nekaj časa je molčala in Bill je opazil, da je prebledela. Potem je pa nadaljevala:

— Advokat Morran — princ Le Jing me je danes že četrtič zasnil... Za hip je oklevala, potem je pa pripomnila z drhtečim glasom: In ko sem ga odklonila, mi je zagrozil, da me bo obdolžil umora — v avtomobilu.

V sobi je bilo tako tiho, da se je slišalo njeno dihanje. Billu se je zdelo, da se vse okrog njega ruši. Bil je trdno prepričan, da nihče ne ve, kdo je po policiji osumljeno dekle in doselej je imela Daisy srečo, da je ostala skrita. Zdaj pa naenkrat — obdolžena...

— Ali razumete, kako strašno je vse to zame? — je vprašala vsa obupana.

— Da, razumem in žalibog... iztegnil je roko po novinah na mizi in jih pomolil Daisy. Pokazal ji je na poročilo o pogovoru z enim izmed policistov, ki so preiskovali zagoneten umor... in naša teorija je torej, da je odšel Harris v svoj dom v Bondstreetu, kjer je ostal, namestu njega je pa prišel iz palače nekdo drugi in ta je bil pozneje v avtomobilu umorjen. Da je bil ta mož pri nočni razsvetljavi, podoben Harrisu, je po našem trdnem prepričanju samo golo naključje. Šofer trdi za žive in mrtve, da se avto ni ustavil od trenutka, ko je izstopila mlada žena, ki je izginila v Wahlstreetu. Zato je treba smatrati skoraj za dogma, da v avtu sedel ni bil Harris, temveč so našli v njem nekega drugega. Saj se je vse odigralo na ulici...

Kar se tiče mlade žene, ki jo z vno vemo išče-mo, kažejo vse indicije na njeno krivdo ali pa vsaj na sokrivdo. Sicer je pa njena aretacija itak samo še vprašanje časa.

Daisy so padle novice iz rok. Smrtno blede od groze in razburjenja je stala pred Billom, roke so se ji tresele in nedrja so se ji krčevito napenjale.

Bila je tako sladka in zbegana, da je čutil Bill vročo željo objeti in poljubiti jo. Toda trenutno je šlo za to, da bi vsaj on ohranil mirno kri, če je hotel odmotati zamotano štruno. Po glavi mu je rojila še vedno ista misel: Če je kriva, postaja sokrivce. Toda zato se ni zmenil.

— Advokat Morran, morate mi pomagati, mo-rate, — — — šušljete...

Vera Inber:

Svit v jeseni

Jesen — je že tu. Drevje stoji škričatno žolto in rdečkasto: v vseh barvah solčnega zatona. Listja je malo, ni več tako gost, kakor poleti, vsak list trepeče posebej. Glog (sam žolt, jagode rdeče) je dan za dnem lepši. Septembersko solnce, nežno kakor luna, zaliva s srebrnim jesenskim pajčevine. Čez dan sem sama, kajti otroci, zaupani moji negi, se igrajo daleč od doma pri zelniku, kjer dozorevajo drobna rajska jabolka za vlaganje, zelena na obeh straneh. Po mojem mnenju jedo otroci kljub vsem prepovedim tudi te trde rastlinske gumbje. Vsa mamila, kakor prazne konzerve škaflice in star daljnogled, so namreč izgubila v njihovih očeh privlačnost. Ne dajo se zadržati da bi ne tekali k rajskim jabolčkom.

Otroci so trije: deček, deklica in zopet deček. Drugi deček je star tri leta in ime mu je krasno Svít. Takle majček Svít — lučica: lase srebne in mehke kakor jesenska pajčevina, oči vedno prižmurjene, kakor da jim je preveč svetlobe od lastnega leska. Druga dva otroka sta tudi lepa, toda to sta le navadna Kolja in Tanja.

Čez dan razmišljam o marsičem: o izjalovljenem potovanju k morju, o tem, da bo kmalu zima. O tem, da bo treba napisati roman iz mednarodnega življenja, politično pismen in tako zanimiv, da bo človeka kar mrz sprotelaval po hrbtu. Toda doslej še ni šinila v glavo nobena pametna misel. Zato lahko stopim za vrata in pogledam kako hodijo po gozdni ulici krave v očalih in nogavicah, zelo čisto-krvne. In ob tej priliki — kako bo množina besede vime? Seme — semena, in vime — menda vendar ne vime?

Ozračje je povsem čisto kakor steklo: zdi se, da ni. Dobro se slišijo glasovi otrok Svít joče dolgo in bridko, potem pa utihne.

Končno je nehal. — pravi Tanja. — dobro, da je nehal. — Saj nisem nehal. — odgovarja Svít. — samo počivam.

Toda desetletna Tanja je prava ženska, polna pouhnjenosti. Ni v njenem interesu, da bi Svít plakal tako dolgo in jo motil pri kuhanju kaše iz listja in glist. — No, da. — pravi prizanesljivo, — to-

da moraš se počeno odpočiti. Povem ti, kdaj boš moral zopet začeti. Pogledaj, kakšna gosnica je to.

Svitu so se zaškrile oči. — Gosnica, vpraša — zezena? Zelena barva mu je najljubša. Če bi mogel, bi stlačil vso zemljo v velik kotel zelene barve. Toda Tanja ga ne pusti do sapa.

— Gosnica, — evo je. Ne začni plakati, saj še ni čas. In pogledaj, kakšna krava gre tam-le.

— Zejena? — pravi Svít? — Pokaži. Kolja ne sliši njunega pogovora. On ima izumiteljsko dušo. Pridem do njega in vidim, da dela iz trčic in začetka mo- je povesti, ki jo iščem že več dni, letala. Čim me zagleda, izpljune Tanja bliskovito četrt rajskega jabolčka in mu gleda naravnost v oči kakor da se ni nič zgodilo. Meni sede na roko bled suh komar.

— Povejte mi, — vpraša Tanja, ali ima jo komarji srce?

— Ne vem, Tanja. Zeločček imajo kakor cevka tam notri. — to vem, o srcu ti pa ne morem nič povedati. Mislim pa, da ga morajo imeti.

— Jaz pa mislim, da srca nimajo. O tem sem celo prepričana.

— Zakaj pa, prosim te?

— Če bi imeli srce. — odgovori Tanja in brne od sebe nagrizeno rajsko jabolčko, — če bi imeli srce, bi nas ne pikali.

Zvečer leži nad vrtom megla. Modra vlaga leze od jezera. Skromna breza pri oknu šumi, liki hudournik, ki ne pozna človeka. Vrt z rajskimi jabolčki je črn in gost. Nad zapuščenostjo stoji luna, suha in žolta kakor malarčen človek. In samo majčkina zvezda kraj nje je mlada in očarljiva kakor vedno. Navadno okrog desetih kakor da poznajo uro zakrijejo oblaki nebo. Vanje se pogreznejo i luna i breza i vrt. In samo veje šume pod oknom.

Otroci se prebude kakor da so jih prebudili oblaki. Prva vstane Tanja in nekaj zveči — najbrž nedojedeno rajsko jabolko. Potem zbudi Koljo. Kramljata o svojih zadevah in jaz slišim za tenko steno njune glasove in celo dihanje. Spočetka govori o zrakovostvu o tem, da je Kolja in aeroplan izdelan sicer iz svojih krilatih besed, — da pa vendar sploh ne leta. — Na pravem bi pa letel? — vpraša Tanja.

— Neumno vprašanje, ko pa hočem postati pilot.

— Jaz tudi. Letela bi v zapadno Evropo, — nadaljuje Tanja in po njenem glasu se vidi, da smatra zapadno Evropo za prijazno, udoben kotiček, nekako tako kakor zelnik.

— V Evropo, — nikoli! Da te le sram ni!

— Zakaj pa ne, ko so pa tam sami muzeji in švicarska čokolada?

— Zato ne, ker žive tam naši zajedalci...

Molk. Jesenska noč diha vedno bliže njihove meje v okno, breza šumi.

Sveda se pa da napraviti tak model, ki bi letal. — povzame Kolja besedo. — toda za to je treba mnogo denarja. Potreben je mir in voščen papir.

Tanja molči, očividno o nečem razmišlja.

In letalo bi lahko nazval Tanja Zolotareva. — pravi Kolja kar tja v en dan.

— Kolja, — začne Tanja nekam plaho.

— Kaj pa je?

— Ne, nič... Kolja.

— Kaj?

— Kaj pa če bi vzela peš hodeč denar? Tedaj pa vstopim v sobo in vprašam:

— Prvič, zakaj ne spita in drugič, kaj je peš hodeč denar?

Tanja odgovori v zadregi:

— To je denar, ki ga dobimo za tramvaj, hodimo pa peš.

Tisti hip udarja črn dež divje po starem oknu. Plamen sveče se zamaje in tedaj se prebudi Svít. Dvigne se v postelji, lasje mu štrle kvišku oči ima prižmurjene. Jasno, da bo zdaj zaplakal. In res.

— Mama, začnjenja, moja mamica...

aaaa.

— Ne joči, dečko, jutri, jutri pride mama. In kaj neki ti prinese?

— Kaj pa?

— Lezi lepo in bodi priiden. Pripovedovala ti bom...

Znova ga odnem, zaprem trdneje okno, prenesem svečo na varno, na umivalnik in jo zakrijem s knjigo. Vetr se je že spametoval, ne tuli, ne napada. Mirno šumlja dež in to je najhujše.

Svít leže z obrazom navzdol in v njegovem srebrnem zatilniku je tak obup, da se mi skrči srce. Kolja in Tanja umolneta.

— Čuj, Svít, poslušaj, povem ti nekaj zelo zanimivega. Nekot je bila kokoška...

— Zejena?

— Ne, grahasta. In ta kokoška...

Toda Svít jame plakati, joče bridko. Kolikor razumem, mu je hudo, ker ni mame, zunaj je pa deževna jesenska noč. In tedaj začnem tudi jaz izgubljati tla pod seboj. Pozabim, da je to dete, in mu rečem odrasle besede:

— No, kar počakaj, saj pride pomlad. Pomlad, pride.

— Zejena?

— Da, da, čisto zelena. Topla, srečna zelena.

— Zelena.

In v solzah zaspi.

Iz škoije Loke

— Zadnja pot odvetniškega kandidata dr. Karla Mikuša. V soboto popoldne je izkazala škojka Loka zadnjo čast dr. Karlu Mikušu, katerega starši počivajo na škojloškem pokopališču. Starejši generaciji meščanov je bila Mikuševa rodbina dobro znana, ker je bil oče dr. Karla v škojji Loki pravičen in dober sodni predstojnik. Prav zato je nenadna smrt dr. Karla Mikuša škojjo Loko pretresla. Pokojnika je napadla pljučnica in so ga skušali prepeljati iz Kranja v Ljubljano, pa je že med vožnjo izdihnil. Truplo so malo pred pogrebom prepeljali z avtofurgonom v škojjo Loko in se je vršil pogreb izpred Kapucinskega predmestja. Dolg žalni sprevod je bil zgovorjen dokaz simpatij, ki jih uživa Mikuševa rodbina še sedaj med meščani. Pogreba so se udeležili številni meščani, posebno uradništvo, iz Kranja je prispele deputacija gasilcev, v sprevodu so tudi nosili mnogo krasnih vencov.

— Enodnevni tujskoprometni tečaj, ki se je vršil v četrtek ves dan v Sokolskem domu v škojji Loki, je bil sicer lepo obiskan, a prezrli so ga predvsem oni, ki bi morali biti na razmahu tujskega prometa najbolj zainteresirani. Je to tak rana v vsem našem javnem življenju, ki mora ubiti slednjič vero v napredek in voljo do dela med ljudmi. Vseh udeležencev je bilo okrog 60, a je všteta tudi samostanska gospodinjstva šola. Predavanja so bila zelo lepa. Predavali so gg. Lap. Zupanič, Velikonja, Kresal in drugi. Tečaj je otvoril podpredsednik TPD, mag. pharm. Otokar Burdych iz škoije Loke. Popoldne so predvajali prokrajinsko propagandni film. Pod noč je bil tečaj zaključen. Pokazal je dovolj točno, da bo treba pri nas še mnogo

truda, zlasti ako pomislimo na besede enega izmed predavateljev, ki je dejal, da so straniški legitimacije gostili.

— Velik sadjarski zbor bomo imeli na praznik Vnebohoda v škojji Loki. Zborovanje, ki se ga bodo udeležili sadjarji iz vsega škojloškega okraja in zastopniki glavnega odbora SVD, bo v prostorih deške šole s pričetkom ob 9. Kratka poročila bodo podali zastopniki vseh podružnic, nato pa bo razgovor o sadni letini, o udeležbi na sadjarski razstavi v Mariboru, razmotrivalo se bo vprašanje, kako doseči prvovrsten sadni pridelek, govorilo se bo o sadnih sušilnicah, domači uporabi sadja ter o organizaciji SVD v splošnem in še posebej o ustanavljanju novih podružnic. Dostop na zborovanje imajo vsi člani SVD.

— Razširjenje Pokopališke ceste. Pokopališka cesta naj bi se po načrtu razširila tako, da bi bila v vsej svoji dolžini enako široka, kakor je sedaj v spodnjem delu do šole. Do zaključka pa ni prišlo. Lastniki zemljišč so postavili nesprejemljive zahteve za svet, ki bi ga potrebovali, tako da zaenkrat ni izgledov, da bi se cesta razširila.

Z Ježice

— Sprememba na šoli. Z odlokom kraljevih namestnikov z dne 5. marca je bil upokojen g. Anton Gernek, ki je skoro 12 let vodil našo narodno šolo z najboljšim uspehom. Pod konec učiteljstva ga je doletela srekasta čast, da je iz šolskega upravitelja postal učitelj, dasi je imel ves čas svoje 41letne učiteljske službe le najbojšo oceno. Ježica je cenila vzgojno delo g. Gerneka, ki je imel tako v šoli kakor izven je vedno velik uspeh. Le zagrizeni nasprotniki mislijo o tem poštvovalnem, poštenem in dobronamernem možu drugače, a njih sodba je pristranska. Težko, da bo Ježica zopet kmalu dobila na šolsko vodstvo moza takih sposobnosti, kakor je bil g. Gernek. Zato mu vsa nepristranska Ježica ob odhodu v pokoj izreka prisrčno zahvalo v željo, da bi še dolgo sretel in zdrav živel med nami.

— 25.letnica. Nedavno je minilo 25 let, odkar je velik požar upopeljal domala ves Grič, kakor imenujemo gornji del Ježice. Zlasti Gorisku, Čerenu in Cundru je ogenj napravil mnogo škode. — Pred dobrim letom pa bi se malone vnel maj pri Sv. Jurju. Le prisrčnost gg. Peršina in Doviča se moramo zahvaliti za srečen konec.

— Sadjarsko predavanje. Jutri ob 10. bo v šoli na Ježici praktično in teoretično predavanje o poletni negi brskve in marelice.

Kupujte domače blago!

Zdi se čudež, a se da znanstveno razložiti

Verodostojne fotografije kažejo, kaj vse lahko to novo presenetljivo odkritje napravi za VAS

V enem samem kratkem tednu! Tisoče navdušenih žena je postalo za mnogo let mlajših. Brazde in gube so popolnoma izginile. Za žene je to čudež, za moderno znanost pa samo nov triumf dolgoletnega raziskavanja. Učenjaki so ugotovili, da gube nastanejo zaradi tega, ker izgubi koža, ko postanejo starejši, gotove življenjske sestavine. Vrnite koži te dragocene sestavine, pa bo spet postala sveža in mlada. To je presenetljivo odkritje dunajskega vseučiliškega profesorja dr. Stejskala. Njegov ekstrakt

živih kožnih stanic, imenovan »Biocel«, je zdaj v kremi Tokalon rožnate barve. Uporabljajte to kremo vsak večer. Ona redi in pomlajuje Vašo kožo, ko spite. Gube hitro izginejo. V enem tednu boste videli za deset let mlajši. Podnevi pa uporabljajte hrano za kožo Tokalon bele barve. Ona odstranjuje zajedalce in zožuje razširjene žilnice. Najtemnejšo in najodpornjšo kožo napravi v nekaj dneh nežno, belo in mehko. Uspeh je zajemčen, ali pa se denar vrne.

16. maja — Binkoštna nedelja

VSI V POSTOJNSKO JAMO

VELIKA PODZEMSKA VESELICA — POSEBNI VLAKI IZ LJUBLJANE, MARIBORA, JESENIC IN VMESNIH POSTAJ
BREZ POTNEGA LISTA
PRIJAVE SE SPREJEMAJO DO 12. MAJA PRI PUTNIKU V LJUBLJANI, GAJEVA ULICA 3 — V IZLETNI PISARNI M. OKORN, LJUBLJANA, HOTEL SLON — PRI PUTNIKU V MARIBORU, ALEKSANDROVA CESTA ŠTEV. 35.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklčici, izjave beseda Din 1., davek posebej
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

ABONENTE
na dobro domačo hrano sprajmem po zmerni ceni. Stari trg št. 28 III nadst., levo. 716 zmerna.

Trenčkorci, veterani, suknjiči
NOVOSTI
lepe vzorce za pumpartice in sportne obleke nudi ceneno
PRESKER,
Sv. Petra c. 14.

VITAMIN SIR
v škatlah nadomesti glede hran. ljivosti 100% vsako drugo hrano. Glavna zaloga: Črne Oskar Sv. Petra c. 35.

KLISEJE
ENO
VEČERAVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

NOVOST ZA DAME!
Irajno ondulacijo izvršujemo na najnovejšem ter na najlažjem aparatu, kar jih je do danes naredila moderna tehnika. Uspeh za vsake lase garantiramo. Pre, pričajte se in boste presenečeni. Frizerski salon »RAKAR«, Prešernova ulica 9, dvoršče, nasproti slaščičarne Košak. 24 L

LOKAL

in trgovsko opremo takoj od dam. Vprašati: »Volna«, nehotičnik. 1279

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

NAPRODAJ

vsled bolezni dobro jdoče kobilice z več slavbinimi parci. Nastop lahko takoj. Več pove lastnik Anton Štirn, Ježica pri Ljubljani. 1225

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

KOLESA
za vsakogar!
najugodnejše kupite le pri
»TEHNIK« J. BANJAL
Ljubljana,
Miklošičeva cesta 20.

ZAJAMCENO SVEŽA JAJCA
720 kom 340 Din. La pomladnj med. zajamčeno čest. 10 kg za 135 Din. 30 kg za 350 Din. — Franko kolodvor razpošila. — G. DRECHSLER, Tuzla. 1249

URE ZA BIRMO
nudi najceneje: Ivan PAKIZ, Ljubljana. Pred škojjo 15. 1260

Udobno se počutite v prenovljenih lokalih staroznane gostilne »LOVŠIN« v Gradišču št. 13. (pri dramskem gledališču.)
Postrežba je izborna, vina so pristna in naravna. Pivo je vedno sveže. S hrano bodo abonenti kot ostali gosti v vsakem oziru zadovoljni.

CIVILNO-INŽENJERSKA PISARNA
ING. ANT. ŠTEBI
LJUBLJANA — Aleksandrova c. 4
izvršuje projekte in proračune za strojne in električne naprave in električne centrale, ocene za obstoječe naprave, predloge za racionalizacijo obratov, nadzorstva pri novih napravah in preureditvah, ekspertize itd.

Otroški vozički, dvokolesa, šiv. a. b. najnovejših motorov, stroji, mod. o. o. trikotniki pogozgijivi
PO ZELO NIZKI CENI — CENIKI FRANKO!
„TRIBUNA“ F. BATJEI
LJUBLJANA, Karlovačka cesta 4 — Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

Makulturni papir
proda
uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5

NARODNA TISKARNA
IZVRŠUJE
VSA TISKARSKA DELA
LEPO IN OKUSNO